47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 629 Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՅԻՍ 22/4 ՅՈՒՆԻՍ 1903 ՇԻՆԳՇԱԲԹԻ 1321 ՐԷՊԻԼ ԷՎԷԼ 8 — 22 ՄԱՅԻՍ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԻՐՈՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԱԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի Ճաւտէսի, 38

Խմբագրութեան ու զրուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԹԱԻՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیه یوی وسیاسی غزتهدر
صاحب امتیازی : اوهانس قریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԳՈՒԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ.

	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղ.	50 ղ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 դրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԱՅԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ
ԳԱՒԱՌԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Գաւառներէն Այխարհաբար Նարեկ ստանալու համար պէտք է ղրկել
1 տարեկան Մանզումէի բաժնեգին 3½ ղրուշ կազմի ծախք։
3¾ » փոստայի ծախք։

Կազմի և փոստայի ծախքը ապառիկ կրնար ո՛և է բաժանորդի համար, մինչ դեռ մը չունենք անոնցմէ և չենք կրնար դեռ հաշիւներ բանալ, հետեււաբար կը խնդրենք մեր գործակիցներէն ու ընթերցողներէն որ կանխիկ ղրկել հաճին ԳԱԶՄԻ ԵՒ ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽՔԸ՝ տարեկան բաժնեգինին հետ։

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՇՈՒՐՋԸ

Սուրեւ կը հրատարակենք թղթակցութիւն մը, որ ընդարձակ լոյս կը սփռէ Ս. Էջմիածնոյ Մայր Աթոռին մերին կրօնական կացութեանը եւ սակայն անոր գժգոհներու կողմէ՝ մայրաքաղաքիս մէկ երկու հայ թերթերուն ղրկուած տեղեկութիւններուն վրայ։

Թիֆլիզ, 5 Մայիս

Վերջին տարիներում Կ. Պոլսի և ռուսական մամուլի մէջ երեւան են գալիս զանազան թղթակցութիւններ, խմբագրականներ Մայր Աթոռի, նորա մ. Հայրապետին, Հայրապետական դիւանի, միաբանութեան, և վերջապէս Ս. Էջմիածնի ղեկավարների հասցէներին և անձնաւորութեանց մասին։

Այդ թղթակցութիւնները և խմբագրականները որոնք և ոչ մի վայելչութիւն և առ հասարակ քիչ թէ շատ քաղաքակրթուած հակացող մարդու վերաբերութիւն չեն ցոյց տալիս զան, շատ կոպիտ և անդուռն բերանով են գրուում, այնպէս որ գործերին անծանօթ ոք կը կարծէ թէ ամէն ինչ Էջմիածնայ վանքին մէջ անտիրութեան է մատնուած, Մայր Աթոռի և հայրապետական գործերը այս ու այն անձի կամ միաբանի ձեռքին են թողնուած և կամ նոցա քահանայքերին ենթարկուած։ Բաւական է որ մի ո և է գործի պատասխանատուն կամ ղեկավար մի խմբագրութեան կամ թղթակցի դուռը գալիս և կամ նորա ուղղութեամբ չի գործում և առաջնորդում, անա կը տեսնես թէ ինչեր չեն գրում այդ հաստատութեան մէջ, ինչպէս կատարւում նոցա ղեկավարութեան ձեռքով, բաւական է խմբագրական մի ակնարկ, և կը տեսնես թէ նոր թերթի թղթակիցը ինչեր կը հարդէ խմբագրութեան անծայր ու ափերը։ Չի հասկացուում, ինչպէս այդ խմբագիրներ մի բուլ չեն մտածեր թէ Մայր Աթոռ կոչուած մեծ հաստատութիւն մի թէ բոլորովին քահանայքի է ենթարկուած. միթէ ամէն ինչ դաղտագողի է գործւում որ մէկը միւսից տեղեկութիւն չունի։

Ընթերցող հասարակութեան յայտնի է թէ ո՛վքեր են թերթերի թղթակիցներ և աշխատակիցներ, որոնք գրում են Ս. Էջմիածնի և նորա միաբանութեան մասին ռուսական մամուլի և աւելի Կ. Պոլսի լրագիրներում, իսկ թղթակցողներ այս ու այն անձի կամ միաբանի ձեռքին են միանգամայն Կ. Պոլսի մամուլի ռուսահայ թղթակիցներ, որոնք մեզանում շատ յայտնիներ են, որոնց գրուածներ կամ հաղորդածներ դուցէ այդ կողմեր ղրկեմ՝ յաղորդելու և տպաւորութիւններ թողնեն, սակայն մեզանում միայն ծիծաղ և արհամարհանք, դի մեծ մասը չնիզու, յեղաշրջուած են։ Եւ կան այդ թղթակիցների չարքումը այնպիսի ոգորմելիներ որոնք պարապ և անգործ, փողոցէ փողոց, քաղաքէ քաղաք, գրեթէ մուրացկանութեամբ, դիրիշների հաշիւով, մինչեւ իսկ Ս. Հայրապետի տացած ողորմութեամբ իրենց թուաւ կեանքը պահպանելով, յոխորտում են տարա և նորա մօտ թէ իրենք այսինչ կամ այնինչ լրագրի թղթակիցներ են և այդ թերթերի խմբագրութիւններն էլ փառք են համարում իրենց և պարտիւ որ այդպիսի թղթակիցներ ունին։ Ի հարկէ պարոնների գրածը զուտ ճշմարտութիւն է լինում, քանի որ ամենքերով իրենց քաղցած փորը Մայր Աթոռի հացով են կշտացել. իրենց ոգորմելի կեանքը հանգիստ է դառել անփող և անվարձ Մայր Աթոռի հիւրասան, ուրտեղ ապրեր են չարաչներով, ուտելով, խմելով, վայելելով իրենց իրաւասէրեր, կամ երկար ժամանակ վայելեր են սուրբ տաճարի խնամքը և հովանաւորութիւնը։

Ինչպէս կարելի է չհաւատալ պարոնի գրածին, քանի որ նա գրում է Թիֆլիսից, Կարսից, Բագուից, վերջապէս Ռուսաստանից. ինքը Կովկասցի, զարգացած և բանգէտ չրջանակներում եղած, ամէն ինչ աչքով տեսած և իր սեփական ականջով լսած, ինչպէս կարելի է գրածը առ ոչինչ համարել։ Եթէ ուզում ես լաւ անուն, լաւ հռչակ վաստակել, ըսէ. «Այսինչ թերթի աշխատակիցն եմ, ինձ քեզ սեղանակից չկնիր, ապրած հիւրանոցս ծախսը վճարիր, գրպանիս փող մի պակասցուր, դու հանգիստ նստիր և քո գործատ կարդայ։» Շատեր գիտեն որ ամիսներով բերանդ չես բացիր և տարիներով քարոզ չես խօսիր, դու արդէն անուանի քարոզիչ ես, քո ինչ հոգն է թէ ընկերներիդ չրջանում անգրագէտ անուն ունիս, դու արդէն նշանաւոր գրագէտ ես և զարմանալի ընդունակութեան տէր վարչագէտ։

Ասածներիս իրաւ օրինակ, հետեւեալ երկու ընտրոյ իրողութիւններ հէնց իմ ճանաչած անձնաւորութեանց հետ պատահած, որոնց ճանաչում եմ իբրեւ Կ. Պոլսի երկու յայտնի թերթերի թղթակիցներ. Սուրհանդակի Կ. Շ. ստորագրութեամբ. դա նոյեմբեր ամսին մի քանի անգամ յանախեց Տփղիսի Առաջնորդատուն, Ս. Հայրապետի այնտեղ եղած միջոցին. հետաքրքրուելի իրենից իմանալու թէ ի՞նչ է անում այստեղ. պատասխանեց թէ, քահանայ պիտի լինիմ։ «—Ի՞նչ պատասխան կը ստանաս։—Ի՞նչ գիտնամ ախպար, սա Կորիւն վարդապետ բաներ մը կ'ըսէ, կը պահանջէ, որուն խելքս չի հասնիր, թաղականութենէն գիր պիտի բերես, ժողովուրդէն համախօսական պիտի ունենաս, ապա քահանայ կը ձեռնադրուիս։» Ս. Հայրապետ մեկնեց Թիֆլիզից դէկտ. 13ին և վերադարձաւ ներկայ տարուայ մարտի 17ին. Նորէն տեսայ այդ պարոնը որ երեւմուտ ունէր դիւանում, շատ անգամ էլ ժամերով դուռն կը ապասէր՝ մինչեւ ընդունելութեան երթը իրեն հասնէր։ Նորէն հարցրի թէ ինչո՞ւ չի յաջողուիր իր քահանայութիւն։ Այս անգամ արդէն խիստ զայրացած, կիսպէնկեան եղբարց վաճառատնից էլ արձակուած, պատասխանեց. «Ախպար աս Կորիւնին հետ գլուխ չելլուիր, Տոպրիչի Թաղ. Մարտիրոսէն ալ թղթեր վկայականներ բերել տուի. սակայն հիմակ ալ կ'ըսէ թէ քանի որ Պուլկարիա Պոլսոյ Պատրիարքութեան իրաւասութեան ներքեւ կը դանուի, պէտք է որ Ս. Պատրիարքի հաճութիւն և համաձայնութիւն ևս լինի. ապարիր, արդէն Ս. Հայրապետն էլ քո թղթերը դիւան յանձնելիս հրամայեց որ Ս. Պատրիարքին դրեմ.— է՛. յետոյ.— Հաղիւ աղաչելով կրցայ իմ ծախսովս հեռագիր զարնել տալ Ս. Պատրիարքին, իմ մասին հարցում ընելու. ասքանի օր է կ'երթամ կուգամ, տակաւին լուր չկայ կ'ըսէ, պարտաւորած էջմիածին պիտի երթամ և հոն սպասեմ»։ Եւ յետոյ խմայայ որ յիրաւի ևրութ չաբաթ է ինչ որ այդ պարոն էջմիածնումն է. և այդ պարոնը Կորիւն վարդապետից վրէժ լուծելու համար Կ. Շ. ստորագրութեամբ մի թղթակցութիւն էր գրեր Սուրհանդակ լրագրին և զարդարեր էր Կորիւնին. նամակաւ էլ Սիլիսդրէ յայտներ թէ կարդացէք, ես եմ գրողը. որովհետեւ Կորիւն վարդապետ ուզեցեր էր օրինական ճանապարհ ցոյց տալ այդ պարոնին։ Այժմ էլ գուցէ Ս. Էջմիածնում ցերեկին Կորիւն վարդապետին կը խնդրէ, իսկ գիշերը նորա մասին յօդուած կը գրէ, ի հարկէ վրէժ հանելու։

Իսկ միւս ռուսահայ թղթակից պարոնը կը գրէ Բիւզանդիոն լրագրում. որովհետեւ վերջի ժամանակներ էլ չուներ երեսառեղ, և չի կատարուիր նորա ապօրինի պահանջը, իր քահանայ փեսային գլուխից քաղաք փոխադրելու, որի երեցկին գլուխի օրէնն վարժ չէ և դեր և կը հիւանդանայ, դորա համար էլ դիւանապետ վատ մարդ է ուղեր, որ պարոնի ներքանցի խնդիրը և ապօրինի պահանջը չի կատարիր կամ կատարել տալիս Առաջնորդի միջոցաւ։ Ահա նմանչներ մեր թղթակիցների։

Ցաւով արձանագրելով այս իրողութիւնները մի փոքր կանգ առնենք և ցոյց տանք թէ ինչ է ներկայումս Մայր Աթոռի դրութիւնը, իր իսկական վիճակի մէջ։

Ս. Նորին Սրբութիւն Ս. Հայրապետը շատ անգամ և ամէն մի միաբանական հաւաքմանց ասում է թէ, ինքը հայր է ամէնին, որի համար հաւասար զաւակ են համարւում և ասն ոչ մինչեւ մեծ արքեպիսկոպոսներից մինչեւ յասոյժ կամ պատուհաս չլինելու։ Թէ Մայր Աթոռ պահող նորա միաբանութիւնն է։ Հասկանալի կը լինի և յայտնի իրողութիւն է, որ ամէնքը մեծ ու պզտիկ կը խոնարհին այդ հեղինակութեան առջեւ, երբ իր ներկայութեան է կանչում՝ մի գործ յանձնելու, կամ հրամայելու։ Ոչ մի կուսակցութիւն չկայ միաբանութեան մէջ, ծերերի փարձառութիւնը երիտասարդների համար առաջնորդներ են. իսկ երիտասարդների յառաջդիմութիւն և զարգացումը ծերունիների համար անչափ ուրախութիւն։ Եւ այժմ Ս. Հայրապետի օրով 15ից աւելի համալսարանական միաբաններ կան։

Բ. Սինոդը, որ Ռուսահայ եկեղեցւոյ բարձրագոյն հսկող ու կառավարող Ատեանն է, նա արդէն իր որոշ կազմ և գործելու ուղղութիւն ունի Պալատէնիայով հաստատուած, և այն մեծ հաստատութիւնը արդէն վերջի տարիներ սկսեր է աւելի լուրջ եւ հոգածութեամբ վերաբերուիլ դէպի էջմիածնապատկան և այլ վանական կալուածներ, նորանոր եկամուտներ ստեղծել Մայր Աթոռի եկամուտներ և բաւականութիւն տալ բազմաթիւ վանական կարիքներին, ու ամէն տարի որոշեալ գումար եւս աւելացնել և տոկոսաբեր թղթեր դնել։ Շատ աւելորդ կը լինի ասել որ էջմիածնում փող չկայ ասելն, այլ թէ տարուայ որոշ ամիսներին եկամուտներ մի քիչ ուշ են հասնում եւ առձեռն դրամն է պակասում։ Եթէ փող չլինի, ո՞ր տեղից կը ծախսուի 40,000 բուբլի ձեմարանի համար, 50,000՝ վանական կառավարութեան ձեռքով, 10,000՝ վեհարանի ծախսից, 20,000՝ տպարանի, 8000՝ Երեւանի Առաջնորդարանի Կոնսիստորիայի ծառայողների և այլ թղթատուների համար, 10,000 անակնկալ ծախսերի՝ չէնքեր չինելու, առուներ հանելու, և ուրիշ պատահական ծախսերի, տարեկան մօտ 140,000 բուբլու ծախս (մօտաւորապէս 15,000 ոսկի)։

Սինոդի անդամներ ստանում են ամիս 50 բուբլի, դիւանապետ վարդապետ՝ 40 բուբլի. ուսուցիչ վարդապետներ՝ 50 բուբլի, եպիսկոպոսներ՝ 40 բուբլի. իսկ միաբան վարդապետներ՝ 30 բուբլի, սարկաւագներ՝ 20 բուբլի. իսկ Վեհարանի 10,000 բուբլի, նախահաշուից 5000ը յատկացուած է Ս. Հայրապետի անձնական ծախսից, ինչպէս ցանկանայ որ տեղ կամենայ ծախսել. աղքատների է, վանքերի չինութիւնցն է, եկեղեցիների նորոգութիւնն է, այնպէս որ շատ անգամ պակասում էլ է։

Գ. Հայրապետական դիւանը. սա արդէն զուտ Ս. Հայրապետի անձնական դիւանն է, անկախ որ և է հաստատութիւններից և վարչութիւնից. որտեղ կայ մի վարդապետ՝ գործերը կարգաւորող և Ս. Հայրապետի անմիջական հրամանները տարածող ու մի էլ պարզ գրագիր, արտագրող։ Այս տեղ ընդունում են Ս. Հայրապետի անունով եկած կրօն. թղթեր եւ խնդիրներ, տարեկան մօտ 3000ից աւելի և երկու հազար էլ դուրս թղթեր արձակում, ինչպէս անէ մի վարդապետ, կամ ինչպիսի աշխատի որ կարողանայ հանել, ամէն մի թղթին պատասխաններ գրել մանաւանդ ներկայ Հայրապետի օրով, երբ գործերի շատութիւնը արդէն չափ ու սահման անցեր է և ամէն ոք իրաւունք ունի խնդիրներ ուղարկել Ս. Հայրապետի անունով. թող այն բազմաթիւ խնդրարկուներ որոնք Վեհարանի չորրը չրջապատեր են թէ՝ էջմիածնում և թէ քաղաքների Առաջնորդարաններում, որտեղ լինում է ինքը Նորին Սրբութիւն։ Իրաւացի կը լիներ դիւանական թղթերի քննդատութիւնը, երբ դիւանը ունենար առանձին կնդակագիր, առանձին ռուսերէնի սեղան, առանձին դիւանապետից արձակուած թղթերի սեղան, երեք չորս արտագրողներ եւն. այս ամէնքը չլինեցուց զատ՝ մէկ վիզին էլ էշդան բեռ դնել, յիրաւի Կորիւն վրդ.ի երկաթի առողջութիւն եւ լայն համբերող սիրտ պէտք է լինի տանելու և համբերելու։ Ինչպէս լսեցինք, երկու անգամ նա իր դրաւոր հրաժարականն է ներկայացրել Նորին Սրբութեան։ Վերջինը՝ մարտ ամսին խնդրելով իրեն ազատ կացուցանել որ չի ընդունուիր Ս. Հայրապետից. իսկ երբ առարկութիւն եղեր է պաշտօնաներ աւելացնել, Նորին Սրբութիւնը բացէ ի բաց մերժեր է, ասելով թէ մէկին էլ բաւական է, և չի կարծուիր թէ մի ուրիշը դիմանայ այդ ծանրաւար եւ տաղտկալի պաշտօնին։

Դ. Հոգեւոր Ճեմարան. զուտ ուսումնական հաստատութիւն՝ անկախ սինոդից եւ վանքից, որ կառավարւում է իր որոշ ծրագրով և կանոնադրութեամբ, համալսարանական վարդապետներով եւ մանաւանդ աշխարհական ուսուցիչներով, պատասխանատու միմիայն Ս. Հայրապետին։

Ե. Վանական կառավարութիւն կամ ինչպէս ասում են մատակարարական հողով, անմիջական վարիչ մարմին՝ վանքի մատեանական մասերի և հսկող վանական կալուածների, կատարող Ս. Հայրապետի և Սինոդի հրամանների վերաբերեալ մատեանական ու կալուածական կամ չինարարական մասերի. սա հաստատւում Ս. Հայրապետից եւ պատասխանատու է ըստ հաշուեկանին Սինոդին, որից և կը ստանայ իր ծախսերի դումարը։

Զ. Մնում է տպարանը. արդէն մարտ ամսից սկսած, Նորին Սրբութիւն մի առանձին «Մուսայուն Ուսումնական Ցանձնաժողով» հաստատեց, որի ղեկավարութեան և պատասխանատուութեան ենթարկեց տպարանը, կրօնական ամսաթերթ, մանուկաբան, թանգարան և և կրօնական գրքերու քննութիւնը, որոնք լոյս են տեսնում Ռուսաստանում Ս. Հայրապետի արտօնութեամբ և դիւանի վաւերացմամբ։ Կրօնական ամսագիրը որ սովորականից 4-5 ամիս ուշ էր լոյս տեսնում, այժմ արդէն ամէն ամսի վերջին էլ դեռ առաջ հրապարակում է. գուցէ մայիսի համարը լոյս տեսնի մայիսի 20ին։ Վանուց Մայր Մատենադարանը հարստացաւ վերջերս եղած երկու խոշոր նուիրաբերութեամբ, այն է հանդուցեալ Ս. Երիցեանի գրադարանի ընծայաբերութեամբ Շուշեցի Դաւիթի բէգ Աւան Իզդաչանի ծախքով և մի հանդուցեալ հայ բրիվէսօրի գրադարանով՝ իր որդւոյն Պ. Սերովբէի ընծայաբերութեամբ Ս. Էջմիածնին։ Առաջինը՝ Դաւիթ բէգ խոստացեր է իր ծախքով նոր չինութիւն կատարել Ս. Էջմիածնում յատուկ Մատենադարանի համար, ո՛րքան էլ արժենայ չէնքը և հսկողութիւնը յանձնուեր է Մագիստրոս դիտնական Տ. Մեսրոպ Վրդ.ին, որ այժմս Թիֆլիզ է եկել, նոր մատենադարանի չինութեան յատուկագիծը պատրաստել տալու։ Փորձը ցոյց տուեց թէ հակառակ վարձահաչների պոռչուքին, ժողովուրդն աւելի սիրտ կապով կապուեց իր սրբավայրին՝ Մայր Աթոռին։ Եթէ լրագիր էր, տուժեց չարաչար, զզուացնելով իր ընթերցողներին և փախցնելով բաժանորդներին, թէպէտ և մօտ էր եկեղեցւոյն և նրա պաշտօնէին հայհոյելով ժողովրդականութիւն ձեռք բերել։ Մի մարդ որ ո՛չ մի գործ ու պարապմունք չունի, մէջտեղ է ընկած՝ թղթակցութիւններ է գրում Ռուսաստանից և ուղարկում ձեր մի պաշտօնակից թերթին, որ գրում է թէ «Ս. Հայրապետ մեռելների թաղման է գնում, պսակների է գնում»։ Կարող ենք հաւաստացնել որ Նորին Սրբութիւնը ո՛չ մի թաղման չէ գնացեր բաց ի իշխանուհի Բէհրութեանի և Ղուկասեանի թաղման, երբ արդէն ինքը Թիֆլիզումն էր և ենչեցեալներ դրուած էին վանքի Առաջնորդանոցում եկեղեցում, որտեղ և պատարագին ամէն կիրակի լինում է Ս. Հայրապետ. իսկ պսակների՝ ոչ մի ժամանակ։ «Ռուսաստանում երկու քարոզիչ կայ մէկը Թիֆլիզ միթէ բոլորովին քահանայքի է ենթարկուած. միթէ ամէն ինչ դաղտագողի է գործւում որ մէկը միւսից տեղեկութիւն չունի։

Ընթերցող հասարակութեան յայտնի է թէ ո՛վքեր են թերթերի թղթակիցներ և աշխատակիցներ, որոնք գրում են Ս. էջմիածնի և նորա միաբանութեան մասին ռուսական մամուլի և աւելի Կ. Պոլսի լրագիրներում, իսկ թղթակցութիւնները անծանօթ են միանգամայն Կ. Պոլսի մամուլի ռուսահայ թղթակիցներ, որոնք մեզանում շատ յայտնիներ են, որոնց գրուածներ կամ հաղորդածներ դուցէ այդ կողմեր ղրկեմ՝ յաղորդելու և տպաւորութիւններ թողնելու, սակայն մեզանում միայն ծիծաղ և արհամարհանք, դի մեծ մասը չնիզու, յեղաշրջուած են։ Եւ կան այդ թղթակիցների չարքումը այնպիսի ոգորմելիներ որոնք պարապ և անգործ, փողոցէ փողոց, քաղաքէ քաղաք, գրեթէ մուրացկանութեամբ, դրիչների հաշիւով, մինչեւ իսկ Ս. Հայրապետի տացած ողորմութեամբ իրենց թուաւ կեանքը պահպանելով, յոխորտում են տարա և նորա մօտ թէ իրենք այսինչ կամ այնինչ լրագրի թղթակիցներ են և այդ թերթերի խմբագրութիւններն էլ փառք են համարում իրենց և պարտիւ որ այդպիսի թղթակիցներ ունին։ Ի հարկէ պարոնների գրածը զուտ ճշմարտութիւն է լինում, քանի որ ամենքերով իրենց քաղցած փորը Մայր Աթոռի հացով են կշտացել. իրենց ոգորմելի կեանքը հանգիստ է դառել անփող և անվարձ Մայր Աթոռի հիւրասան, ուրտեղ ապրեր են չարաչներով, ուտելով, խմելով, վայելելով իրենց իրաւասէրեր, կամ երկար ժամանակ վայելեր են սուրբ տաճարի խնամքը և հովանաւորութիւնը։

Ինչպէս կարելի է չհաւատալ պարոնի գրածին, քանի որ նա գրում է Թիֆլիսից, Կարսից, Բագուից, վերջապէս Ռուսաստանից. ինքը Կովկասցի, զարգացած և բանգէտ չրջանակներում եղած, ամէն ինչ աչքով տեսած և իր սեփական ականջով լսած, ինչպէս կարելի է գրածը առ ոչինչ համարել։ Եթէ ուզում ես լաւ անուն, լաւ հռչակ վաստակել, ըսէ. «Այսինչ թերթի աշխատակիցն եմ, ինձ քեզ սեղանակից չկնիր, ապրած հիւրանոցս ծախսը վճարիր, գրպանիս փող մի պակասցուր, դու հանգիստ նստիր և քո գործատ կարդայ։» Շատեր գիտեն որ ամիսներով բերանդ չես բացիր և տարիներով քարոզ չես խօսիր, դու արդէն անուանի քարոզիչ ես, քո ինչ հոգն է թէ ընկերներիդ չրջանում անգրագէտ անուն ունիս, դու արդէն նշանաւոր գրագէտ ես և զարմանալի ընդունակութեան տէր վարչագէտ։

Ասածներիս իրաւ օրինակ, հետեւեալ երկու ընտրոյ իրողութիւններ հէնց իմ ճանաչած անձնաւորութեանց հետ պատահած, որոնց ճանաչում եմ իբրեւ Կ. Պոլսի երկու յայտնի թերթերի թղթակիցներ. Սուրհանդակի Կ. Շ. ստորագրութեամբ. դա նոյեմբեր ամսին մի քանի անգամ յանախեց Տփղիսի Առաջնորդատուն, Ս. Հայրապետի այնտեղ եղած միջոցին. հետաքրքրուելի իրենից իմանալու թէ ի՞նչ է անում այստեղ. պատասխանեց թէ, քահանայ պիտի լինիմ։ «—Ի՞նչ պատասխան կը ստանաս։—Ի՞նչ գիտնամ ախպար, սա Կորիւն վարդապետ բաներ մը կ'ըսէ, կը պահանջէ, որուն խելքս չի հասնիր, թաղականութենէն գիր պիտի բերես, ժողովուրդէն համախօսական պիտի ունենաս, ապա քահանայ կը ձեռնադրուիս։» Ս. Հայրապետ մեկնեց Թիֆլիզից դէկտ. 13ին և վերադարձաւ ներկայ տարուայ մարտի 17ին. Նորէն տեսայ այդ պարոնը որ երեւմուտ ունէր դիւանում, շատ անգամ էլ ժամերով դուռն կը ապասէր՝ մինչեւ ընդունելութեան երթը իրեն հասնէր։ Նորէն հարցրի թէ ինչո՞ւ չի յաջողուիր իր քահանայութիւն։ Այս անգամ արդէն խիստ զայրացած, կիսպէնկեան եղբարց վաճառատնից էլ արձակուած, պատասխանեց. «Ախպար աս Կորիւնին հետ գլուխ չելլուիր, Տոպրիչի Թաղ. Մարտիրոսէն ալ թղթեր վկայականներ բերել տուի. սակայն հիմակ ալ կ'ըսէ թէ քանի որ Պուլկարիա Պոլսոյ Պատրիարքութեան իրաւասութեան ներքեւ կը դանուի, պէտք է որ Ս. Պատրիարքի հաճութիւն և համաձայնութիւն ևս լինի. ապարիր, արդէն Ս. Հայրապետն էլ քո թղթերը դիւան յանձնելիս հրամայեց որ Ս. Պատրիարքին դրեմ.— է՛. յետոյ.— Հաղիւ աղաչելով կրցայ իմ ծախսովս հեռագիր զարնել տալ Ս. Պատրիարքին, իմ մասին հարցում ընելու. ասքանի օր է կ'երթամ կուգամ, տակաւին լուր չկայ կ'ըսէ, պարտաւորած էջմիածին պիտի երթամ և հոն սպասեմ»։ Եւ յետոյ խմայայ որ յիրաւի ևրութ չաբաթ է ինչ որ այդ պարոն էջմիածնումն է. և այդ պարոնը Կորիւն վարդապետից վրէժ լուծելու համար Կ. Շ. ստորագրութեամբ մի թղթակցութիւն էր գրեր Սուրհանդակ լրագրին և զարդարեր էր Կորիւնին. նամակաւ էլ Սիլիսդրէ յայտներ թէ կարդացէք, ես եմ գրողը. որովհետեւ Կորիւն վարդապետ ուզեցեր էր օրինական ճանապարհ ցոյց տալ այդ պարոնին։ Այժմ էլ գուցէ Ս. Էջմիածնում ցերեկին Կորիւն վարդապետին կը խնդրէ, իսկ գիշերը նորա մասին յօդուած կը գրէ, ի հարկէ վրէժ հանելու։

Իսկ միւս ռուսահայ թղթակից պարոնը կը գրէ Բիւզանդիոն լրագրում. որովհետեւ վերջի ժամանակներ էլ չուներ երեսառեղ, և չի կատարուիր նորա ապօրինի պահանջը, իր քահանայ փեսային գլուխից քաղաք փոխադրելու, որի երեցկին գլուխի օրէնն վարժ չէ և դեր և կը հիւանդանայ, դորա համար էլ դիւանապետ վատ մարդ է ուղեր, որ պարոնի ներքանցի խնդիրը և ապօրինի պահանջը չի կատարիր կամ կատարել տալիս Առաջնորդի միջոցաւ։ Ահա նմանչներ մեր թղթակիցների։

Ցաւով արձանագրելով այս իրողութիւնները մի փոքր կանգ առնենք և ցոյց տանք թէ ինչ է ներկայումս Մայր Աթոռի դրութիւնը, իր իսկական վիճակի մէջ։

Ս. Նորին Սրբութիւն Ս. Հայրապետը շատ անգամ և ամէն մի միաբանական հաւաքմանց ասում է թէ, ինքը հայր է ամէնին, որի համար հաւասար զաւակ են համարւում և ասն ոչինչներ մեծ արքեպիսկոպոսներից մինչեւ յասոյժ կամ պատուհաս չլինելու։ Թէ Մայր Աթոռ պահող նորա միաբանութիւնն է։ Հասկանալի կը լինի և յայտնի իրողութիւն է, որ ամէնքը մեծ ու պզտիկ կը խոնարհին այդ հեղինակութեան առջեւ, երբ իր ներկայութեան է կանչում՝ մի գործ յանձնելու, կամ հրամայելու։ Ոչ մի կուսակցութիւն չկայ միաբանութեան մէջ, ծերերի փարձառութիւնը երիտասարդների համար առաջնորդներ են. իսկ երիտասարդների յառաջդիմութիւն և զարգացումը ծերունիների համար անչափ ուրախութիւն։ Եւ այժմ Ս. Հայրապետի օրով 15ից աւելի համալսարանական միաբաններ կան։

Բ. Սինոդը, որ Ռուսահայ եկեղեցւոյ բարձրագոյն հսկող ու կառավարող Ատեանն է, նա արդէն իր որոշ կազմ և գործելու ուղղութիւն ունի Պալատէնիայով հաստատուած, և այն մեծ հաստատութիւնը արդէն վերջի տարիներ սկսեր է աւելի լուրջ եւ հոգածութեամբ վերաբերուիլ դէպի էջմիածնապատկան և այլ վանական կալուածներ, նորանոր եկամուտներ ստեղծել Մայր Աթոռի եկամուտներ և բաւականութիւն տալ բազմաթիւ վանական կարիքներին, ու ամէն տարի որոշեալ գումար եւս աւելացնել և տոկոսաբեր թղթեր դնել։ Շատ աւելորդ կը լինի ասել որ էջմիածնում փող չկայ ասելն, այլ թէ տարուայ որոշ ամիսներին եկամուտներ մի քիչ ուշ են հասնում եւ առձեռն դրամն է պակասում։ Եթէ փող չլինի, ո՞ր տեղից կը ծախսուի 40,000 բուբլի ձեմարանի համար, 50,000՝ վանական կառավարութեան ձեռքով, 10,000՝ վեհարանի ծախսից, 20,000՝ տպարանի, 8000՝ Երեւանի Առաջնորդարանի Կոնսիստորիայի ծառայողների և այլ թղթատուների համար, 10,000 անակնկալ ծախսերի՝ չէնքեր չինելու, առուներ հանելու, և ուրիշ պատահական ծախսերի, տարեկան մօտ 140,000 բուբլու ծախս (մօտաւորապէս 15,000 ոսկի)։

Սինոդի անդամներ ստանում են ամիս 50 բուբլի, դիւանապետ վարդապետ՝ 40 բուբլի. ուսուցիչ վարդապետներ՝ 50 բուբլի, եպիսկոպոսներ՝ 40 բուբլի. իսկ միաբան վարդապետներ՝ 30 բուբլի, սարկաւագներ՝ 20 բուբլի. իսկ Վեհարանի 10,000 բուբլի, նախահաշուից 5000ը յատկացուած է Ս. Հայրապետի անձնական ծախսից, ինչպէս ցանկանայ որ տեղ կամենայ ծախսել. աղքատների է, վանքերի չինութեանցն է, եկեղեցիների նորոգութիւնն է, այնպէս որ շատ անգամ պակասում էլ է։

Գ. Հայրապետական դիւանը. սա արդէն զուտ Ս. Հայրապետի անձնական դիւանն է, անկախ որ և է հաստատութիւններից և վարչութիւնից. որտեղ կայ մի վարդապետ՝ գործերը կարգաւորող և Ս. Հայրապետի անմիջական հրամանները տարածող ու մի էլ պարզ գրագիր, արտագրող։ Այս տեղ ընդունում են Ս. Հայրապետի անունով եկած կրօն. թղթեր եւ խնդիրներ, տարեկան մօտ 3000ից աւելի և երկու հազար էլ դուրս թղթեր արձակում, ինչպէս անէ մի վարդապետ, կամ ինչպիսի աշխատի որ կարողանայ հանել, ամէն մի թղթին պատասխաններ գրել մանաւանդ ներկայ Հայրապետի օրով, երբ գործերի շատութիւնը արդէն չափ ու սահման անցեր է և ամէն ոք իրաւունք ունի խնդիրներ ուղարկել Ս. Հայրապետի անունով. թող այն բազմաթիւ խնդրարկուներ որոնք Վեհարանի չորրը չրջապատեր են թէ՝ էջմիածնում և թէ քաղաքների Առաջնորդարաններում, որտեղ լինում է ինքը Նորին Սրբութիւն։ Իրաւացի կը լիներ դիւանական թղթերի քննդատութիւնը, երբ դիւանը ունենար առանձին կնդակագիր, առանձին ռուսերէնի սեղան, առանձին դիւանապետից արձակուած թղթերի սեղան, երեք չորս արտագրողներ եւն. այս ամէնքը չլինեցուց զատ՝ մէկ վիզին էլ էշդան բեռ դնել, յիրաւի Կորիւն վրդ.ի երկաթի առողջութիւն եւ լայն համբերող սիրտ պէտք է լինի տանելու և համբերելու։ Ինչպէս լսեցինք, երկու անգամ նա իր դրաւոր հրաժարականն է ներկայացրել Նորին Սրբութեան։ Վերջինը՝ մարտ ամսին խնդրելով իրեն ազատ կացուցանել որ չի ընդունուիր Ս. Հայրապետից. իսկ երբ առարկութիւն եղեր է պաշտօնաներ աւելացնել, Նորին Սրբութիւնը բացէ ի բաց մերժեր է, ասելով թէ մէկին էլ բաւական է, և չի կարծուիր թէ մի ուրիշը դիմանայ այդ ծանրաւար եւ տաղտկալի պաշտօնին։

Դ. Հոգեւոր Ճեմարան. զուտ ուսումնական հաստատութիւն՝ անկախ սինոդից եւ վանքից, որ կառավարւում է իր որոշ ծրագրով և կանոնադրութեամբ, համալսարանական վարդապետներով եւ մանաւանդ աշխարհական ուսուցիչներով, պատասխանատու միմիայն Ս. Հայրապետին։

Ե. Վանական կառավարութիւն կամ ինչպէս ասում են մատակարարական հողով, անմիջական վարիչ մարմին՝ վանքի մատեանական մասերի և հսկող վանական կալուածների, կատարող Ս. Հայրապետի և Սինոդի հրամանների վերաբերեալ մատեանական ու կալուածական կամ չինարարական մասերի. սա հաստատւում Ս. Հայրապետից եւ պատասխանատու է ըստ հաշուեկանին Սինոդին, որից և կը ստանայ իր ծախսերի դումարը։

Զ. Մնում է տպարանը. արդէն մարտ ամսից սկսած, Նորին Սրբութիւն մի առանձին «Մուսայուն Ուսումնական Ցանձնաժողով» հաստատեց, որի ղեկավարութեան և պատասխանատուութեան ենթարկեց տ

Բենիկ Վրդ.», մինչ Սաթունեան ասաց.» գրեր էր Ղ. Բեւխայեան, որ 10 ռուբլի հիւանդ Բենիկ վրդ.ից դրամ մուրաց և Ղուկասեանի վրայ խօսած դամբանականն էլ առեց ղրկեց Կ. Պոլսոյ թերթում և ասել տուեց. իսկ Սաթունեան ասպկ. այս հինգ տարուայ շրջանում Մ. Հայրապետի Թիֆլիզ եկած ժամանակներ գրեթէ միշտ հետն է։ Մենք մի օր դրա քարոզը չը լսեցինք, թէպէտ յաճախ տեսանք Նորան՝ պատրաստ հարուստ մեռելների համար։ Լաւ ենք յաճախ Կորիւն վրդ.ին, որի առողջ և ուժեղ ձայն խօսած համակրելի նկարի հետ չատ սուղ է գալիս և հրաւիրում է խօսելու։ Խօսեր են և խօսում են նոյնպէս աւելի լաւեր, ինչպէս Եղիշէ վրդ.։ Գրուեց թէ վանքի միաբանութիւն քաղաքից է հայ գնում, ասողը էտ որ խելառաս կը հաւատայ և ինչ թերթ պիտի լինի Նորա հրատարակողը. ինչպէս կարելի է, երկու հազար ոսկի ցորեն վաճառող Մայր Աթոռը, 250 աշակերտ գիշերօթիկ պահող, 40-50 միաբան ունեցող, մօտ 100 մշտական և 200 ամառը հունձքի ժամանակ մշակ, ինչ որ պահող Ս. Էջմիածին հայ չունենայ իր միաբանից կերցնելու և միաբանութեան փողով հայ գնէ։ Էս ո՛րտեղ լսուած է և ո՞վ կը հաւատայ. չէ՞ որ մի օր եթէ Էջմիածին դրամով ցորեն գնէ, Արարատեան երկրում ցորենի գինը մէկը չորսի կը բարձրանայ, օրական 1500 հոգու հայ փողով գնելը՝ կը նշանակէ մի տարում վանքի դռներ գոցել և փախչիլ. ամենապակաս՝ Էջմիածին իր տարեկան պաշարից զատ՝ միշտ ամբարում երկու տարուայ էլ պատրաստի հայ կ'ունենայ, նորը գալով հինը կը ծախուի կամ կը գործածուի։

«Մենք կը յարգենք Նորին Ս. Օծութիւնը, բայց չենք յարգեր Կորիւն վարդապետի կարգադրութիւնը՝ որ իր սերելի Մատթէոս վարդապետին է նշանակեր Բագուի գործակալ հակառակ ժողովրդի կամքին և խնդրանաց»։ Այսպէս էր գրեր վերջերս Բեւխայեան և հրատարակուած էր ձեր տեղական մէկ թերթում։ Մենք էլ կ'ասենք թէ կը յարգենք զն. Ս. Օծութիւնը և իբրև լաւ աշխատաւորի ու վարդապետի կը յարգենք Կորիւն վարդապետը, բայց հաւատի աղբիւրից գլուխենք որ ոչ մի խնդիր չէ եղել Բենիկ Վրդ.ի Բագու գործակալ նշանակելու մասին և ինչպէս կարող էր լինել, քանի որ նա արդէն տեսուչ է Շուշուայ դպանոցում. իսկ Բենիկ վարդապետը խնդրեր են Դանձակից իբրև փոխանորդ, որ դեռ ոչ մի կարգադրութիւն չէ եղած ուշադրելու կամ չուղարկելու, և ոչ էլ Մատթէոս վրդ.ի նշանակելու համար ո և է բողոք հասել Նորին Սրբութեան, ինչպէս գրուած էր։ Ինչ նշանակութիւն կարող է ունենալ Կորիւն Վրդ.ի կամք և ցանկութիւնը հարդէպ Նորին Սրբութեան հրամանին, որ ամէն մի դէպք կամ իրողութիւն տան անգամ ստուգում է և իր հրամանը հրաման է։ Գուցէ առաջներ ունեցեր են իրենց ազդեցութիւնը Հայրապետների շրջապատողներ, բայց ներկայ Հայրապետի օրով ոչ ոք ազդեցութիւն չունի. Վեհարանի և դիւանի դուռը բաց է ամէնքի համար։

Մայր Աթոռի մասին առ այժմ այսքան, գուցէ առիթ լինի էլի գրելու, աւելի հիմնական և ճիշտ տեղեկութիւններ հաւաքելուց յետոյ։

Նամակս վերջացրեր էի, ահա ներս մտաւ սենեակս բարեկամս Վ. Մ., որ նորէն տեսեր է Գ. Շալճեանին, երկի վերադարձած Էջմիածնից ձեռնունայն։ Ս. Պատրիարք իր թուղթով յանուն Հայրապետի մերժեր է Շալճեանի ձեռնադրութիւնը։

Արեւելք

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՕԼՍՈՅ

(1903 Մայիս 21/3 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Սէրթ էքսթրա, օխան	39-40 փր.
» միջին տեսակ »	35-36 »
Ճերմակ Ա. լիպարայէն պակաս	6½ ղր.
» Բ. »	7 »
Մախլութ (խառն) »	8-8½ »
» (հաճարով) »	9-9½ »

Այսօր ժամանեց 12 վագոն ցորեն Անատոլ։

Ա Լ Ի Ւ Ր

Տեղական քըրմա Ա. պարկը	75 ղր.
» » Բ. և Գ. »	72-73 »

Վարնա 700 պարկ. Ն՝ (2) 75, ղըրմա 72 ղրուշ։

Պուրկաս 300 պարկ Ն՝ 1 75—76 ղրուշ։

Թ Ե Փ

Օխան 16 փարա։

Գ Ա Ր Ի

Ալէկ տեսակը	12-12¼ ղրշ. գրիւը
Երկրորդ »	11½-11¾ »

Մ Ի Ս Ի Ր

Օխան 26-26½ փարա։

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿԻ ՀԱՆԴԷՄՆԵՐԸ.— Բեռերսպուրկի հիմնարկութեան երկհարիւրամեակին առթիւ, Ցրանսայի Հանրապետութեան նախագահը Նիքոլա Կայսեր ուղղեց հետեւեալ հեռագիրը.— «Այն պահուն երբ բարեկամ և դիմակից կայսրութեան մայրաքաղաքը կը տօնէ իր հիմնարկութեան երկհարիւրամեակը, երախտագիտութեամբ կը յիշեմ այն ջերմագին ընդունելութիւնը, զոր մէկ տարի առաջ ինձի ըրաւ Բեռերսպուրգի ժողովուրդը մինչ հիւր էի Ձեր Վեհափառութեան։ Ուստի ի բոլոր սրտէ Ձեր Վեհափառութեան կ'ուղղեմ իմ անփոփոխելի և մտերմական բարեկամութեանս նոր արտայայտութիւնը, անկեղծ մաղթանքներ ընելով ձեր հիանալի մայրաքաղաքին բարօրութեան համար։» Նիքոլա կայսրը պատասխանեց.— «Շատ զգածուեցայ այն հեռագիրէն զոր բարեհաճած էք ուղղել ինձ իմ մայրաքաղաքիս երկհարիւրամեակին առթիւ։ Բեռերսպուրգ խորապէս համակրական յիշատակ մը կը պահէ ձեր այցելութեան վրայ, և բարեկամ և զինակից Պետութեան Գլխոյն այցելութիւնները իր պատմական տարեգրութիւններուն մէջ պիտի գրուին խստառամանաւոր պատուոյ տեղ մը։ Ի սրտէ շնորհակալութիւն յայտնելով ձեր բարիմաղթութիւններուն համար, կ'աղաչեմ, Տէ՛ր Նախագահ, որ միշտ հաւատաք իմ մտերմական և անփոփոխելի բարեկամութեանս զգացումներուն։»

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՄԷՋ ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Իրաւ է որ Իտալիա և Աւստրիա զինակից են, բայց իրենց բարեկամութիւնը մտերմական հանգամանք չունի։ Սոյն պատճառները դանազան են, և ընդհանրապէս ծանօթ են։ Սիսեոր Քրիսպի, թէև լուծեց Իտալիոյ բոլոր հակաւտրիական քլիւպները, բայց Իտալական լեզուին և ցեղին իրաւունքները կը պաշտպանէր Թրէնթինոյի, Թրիէսդէի, Ֆիումէի մէջ, և ամէն տեղ Աւստրիոյ մէջ, ուր իտալախօս բնակիչներ կային։ Քրիսպի թագուն վիճակի մէջ կը պահէր իտալական բաղձանքները, որպէս զի Իտալիա վայելէ մէկ կողմէն Աւստրիոյ-Մաճառստանի հետ զինակցութեան թէ՛ քաղաքական և թէ տնտեսական օգուտները, և միւս կողմէն Գերմանիոյ հետ։ Պէտք է յիշել որ երբ Իտալիա փափաք յայտնեց Գերմանիոյ և Աւստրիոյ զինակցութեան մէջ մտնել, Պիզմարք պատասխանեց թէ Պերլինի ճամբան Վիեննայէն կամ Բեշդայէն կ'անցնի, այսինքն՝ նախ Աւստրիոյ սիրտը առնել և դայն հաճեցնել պէտք է։ Իտալիա այդ միջոցին բոլորովին անտեսուած էր Ֆրանսայի կողմէ գաղթային ստացումներու մէջ։ Կը վախնար որ Ֆրանսա ոտնակոխ կ'ընէ զինք, և Իտալիա տակաւին հիմակուան պէս քաղաքական և գաղթային տարբեր բաղձանքներ չունէր։ Աւստրիոյ հետ առևտրական պայմանագրութեան մէջ, և մանաւանդ զինուորներու յօդուածներուն մէջ, Իտալիա ա՛յնպիսի տնտեսական առաւելութիւններ ունէր որ կ'արժէր որ երկար բարակ խնդիր չընէ Աւստրիոյ կայսեր զանցառութիւնը փոխանակելու Իտալիոյ թագաւորին և թագուհիին այցելութիւնը 1881ին, և լնաւ ձայն չհանեց և չբողոքեց այս զանցառութեան դէմ։ Սակայն և այնպէս այս ամէնը փոխուեցաւ հիմա։ Իտալցիք այլ ևս վախ չունին Ֆրանսայէն։ Աւստրիա գինիներու յօդուածները ետ առաւ, և այսպէս Իտալիա այդ կողմէն ալ վնասեց, և Աւստրիոյ հետ կապուած մնալու տնտեսական օրաւոր պատճառներէն մին վերցաւ։ Սեւ Լերան Նիքոլա իշխանին աղջիկը հիմա Իտալիոյ թագուհին է, և Սեւ Լեռ տնտեսական կարեւոր առաւելութիւններ կ'ընծայէ Իտալիոյ։ Հիմա այլ ևս տնտեսապէսանջատ է ուրիշներէ Իտալիա, եւ կը պարծի Երրեակ Զինակցութենէն դուրս գըտնուող երկիրներուն և Վեհապետներուն յարգանքը վայելելուն համար։ Լտուարտ թագաւորին և Վիլհէլմ կայսեր նոր այցելութիւնները յիշեցուցին Հռոմի ժողովուրդին թէ Ֆրանց Եոզէֆ կայսր բնաւ փոխանակած չէ 1881ի այցելութիւնը։ Ինսպրուքի քանի մը աւստրիացի ուսանողներ վախնալով որ իրենց Համալսարանը պիտի իտալանայ, բողոքեցին նոր իտալատցեղ բրօֆէսորի մը անուանման դէմ, քանի որ Համալսարանը ունի արդէն քանի մը բրօֆէսորներ որոնք իտալերէն լեզուաւ կը դասախօսեն։ Բրօֆէսորի մը դէմ այս անկարեւոր դէպքին պատմութիւնը չափազանցութեամբ Իտալիա հասաւ։ Մէկ-երկու իտալացի և գերմանացի ուսանողներու պայքարը հիմ ծառայեց ընդհանուր ամբաստանութեան մը թէ Աւստրիոյ մէջ դժգոհ են իտալախօս ժողովուրդները, և այն։ Բարեբախտաբար, Վիեննա հանդարտ մնաց, և Հռոմ չուտով հասկցաւ թէ կա՛մ պէտք է Երրեակ Զինակցութիւնը լուծուի, կամ հակաւտրիական զգացումները պէտք է խափանուին, ինչպէս կ'ըլլար Սիսեոր Քրիսպիի ժամանակ։

ՆԵՐՔԻՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ՌՈՒՍԻՈՑ Մէջ.— Վիշնի-Վօլօչօքի մէջ կան երկու ընդարձակ մանարաններ կամ հիւսուածոյից գործարաններ։ Վիշնի-Վօլօչօք կը գտնուի Բեռերսպուրգի տանող Նիքոլայի երկաթուղիին վրայ։ Թէև մանարանի ճարտարարուեստը Ռուսիոյ մէջ երկու սերունդէ ի վեր արդէն գոյութիւն ունի, սակայն այդ երկու գործարաններուն աշխատաւորները տակաւին գեղացիի հանգամանք ունին, այսինքն՝ իրենց գործատեղիին մօտ կամ հեռուն գտնուած գաւառին հողերուն կապուած են և տուիք կուտան։ Եւրոպական նոյն գործարաններուն բաղդատմամբ, ռուս գործաւորներու տրուած թոշակը քիչ է, բայց գիւղացիք ձմրան և գարնան կ'երթան աշխատիլ, և ամառը և աշունը իրենց հողային աշխատութիւններուն կը պարապին։ Գործարանատէրները ողորմութիւն ունին երկար ատենէ ի վեր աւելի բարձր աւուրէն վճարել Զատկէն վերջ այն գործաւորներուն որոնք կը փափաքին մնալ, միւսները կ'արձակուին մինչև որ ցուրտ եղանակը դարձեալ բերէ զիրենք մանարաններուն համեմատաբար տաքուկ և հանդստաւէտ տաղաւարներուն մէջ։ Բարեբարութիւններուն մէջ գործարանատէրները դժուարաւ կը գտնեն աշխատելու բաւական մարդիկ, և յաճախ զինուորները կ'աշխատին երբ իրենց զինուորական պարտաւորութիւնները կը ներեն դրամ չտալ, որպէսզի իրենց տուները տեղերը դառնան զինուորական ծառայութեան չրջանէն վերջ։ Իսկ անբեր տարիներուն մէջ գործարանատէրները բնականաբար իրենց ուղած մարդիկը կ'առնեն բաւականաչափ թոշակ վճարելով անոնց, այսինքն սովորական թոշակին վրայ հարիւրին տասը աւելցնելով։ Սակայն այս տարին, Ռուսիոյ համար առեւտրական տեսակէտով, շատ դէշ տարի մնց է, ա՛յնպէս որ այդ երկու ընդարձակ հաստատութիւններուն տէրերը պարտաւորուած են աւուրչքները իրենց սովորական վիճակին մէջ պահել բոլոր գործաւորներուն համար ալ, և նոյն իսկ յայտարարեցին թէ կրնան իրենց գիւղերը դառնալ, իրենց պէտք չունին։ Բեռերսպուրգի գործարաններն ալ այս միջոցիս աշխատանք չունին, ճարտարարուեստները ինկած են այն փայլուն վիճակէն ուր երբեմն հասան ելտեական նախարար Մ. Վիդէի ճարտար հնարքներուն շնորհիւ. բայց որովհետեւ բոլոր աշխատաւորներու արձակումը կրնայ տնտեսական տագնապ առաջ բերել մայրաքաղաքին և գաւառներուն մէջ, ուստի ներքին գործոց և ոստիկանութեան վերատեսուչները այս միջոցիս կ'աշխատին համոզել գործարանատէրները և դրամատէրերը որպէսզի գործերը բոլորովին չդադրեցնեն, և չափէն աւելի երկար արձակուրդ չտան գործաւոր դասակարգին։

ՄԱՐՍԷԼ ՌԸՆՕ, նշանաւոր օդոմոպիլիստը, որ Բարիզ—Մատրիտ կառարշաւին սկիզբը մեռաւ, 31 տարեկան էր, և կը վերաբերէր բարեկեցիկ, հարուստ էնճաֆ դասակարգին։ Իր կրտսերագոյն եղբօր՝ Լուի Ռընոյի հետ հինգ տարի առաջ հիմնեց այն օդոմոպիլի գործարանը որ շատ փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ, չնորհիւ Մարսէլի գործի մարդու զարմանալի կարողութեան, ինչպէս նաև իր եղբօր մեքենագիտական հանճարին։ Մեծ հարստութեան տէր ըլլալով, և իրենց երեց եղբօր հետ ասուլիսներու կարեւոր հաստատութիւն մը բանեցնելով, որ զինուորական և նաւային հայթայթանքներու ընդարձակ պայմանագրութիւններու տակ ալ կը մտնէ, Ռընօ եղբարք օդոմոպիլ շինելով դրամ չահելու փափաք չունէին, այլ գիտական և արհեստական հետաքրքրութեամբ էր որ այդ գործին ձեռնարկեցին միայն։ Մարսէլ Ռընօ մասնակցած էր ամէն կարեւոր օդոմոպիլի արշաւներուն։ 1899ին չահեցաւ երկրորդ մրցանակը Բարիզ—Թրուվիլ և Բարիզ—Օսթանտ արշաւներուն մէջ։ 1900ին առաջին հանդիսացաւ Բարիզ—Թուլուզ արշաւին մէջ, և դարձեալ առաջին եղաւ Բարիզ—Պերլին արշաւին մէջ։ Սակայն իր փառապանծ յաղթութիւնը չահեցաւ անցեալ տարի, երբ բոլոր թեթեւ ուծանր օդոմոպիլներուն մէջ ինք առաջինը հանդիսացաւ Վիեննա հասնողներուն, և Ֆրանց Եոզէֆ կայսր Պատուոյ Մրցանակը իրեն շնորհեց։

ՊԱՊ. գերմանական կաթոլիկ թերթի մը իբրեւ նախախոյզիկ ղրկեց իր շարադրած լատիներէն քերթուածներուն երկուքը։ Այդ քերթուածները ի մօտոյ պիտի հրատարակուին։ Պապը վերջերս երկու կարդինալներ ընդունելով, անոնց կարդաց այդ քերթուածները, և իրենց կարծիքը հարցուց։ Այս առթիւ գրական վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ Լէոն ԺԳ.ի և Նոյին Գերապայծառութեանց միջև։ Կարդինալներէն մին Վիրգիլիոսի կողմը բռնեց, միւսը Ովիդիոսին։ Լէոն ԺԳ. յայտարարեց թէ իր նախապատուութիւնը Ովիդիոսի կողմն է, և յարեց թէ բարձին տակը կը պահէ միշտ Ովիդիոսը։ «Ո՛ւշով կը ծերանամ, կ'ըսէր Պապը, այնքան ալ կը հանիմ Ովիդիոսին»։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԼՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ.— Ուր պիտի երթայ սա՝ ամերիկեան լրագրութիւնը։ Նիւ Եորքի «Ուորլտ» թերթը իր քսաներորդ տարեդարձին առթիւ, 25 սանթիմի գնով կը հրատարակէ 136 էջէ բաղկացեալ թիւ մը, և կը ծանուցանէ թէ իր ամենօրեայ շրջաբերութիւնը 829,049 օրինակի կը հասնի։ Բան տարէ ի վեր իր սպառած թուղթին, գործածած մելանին, հինգսեցած դիրերուն սոսկալի հաշիւները կուտայ խղճոր դիրերով, և կը հաստատէ թէ քսան տարուան մէջ իր պաշտօնեաներուն վճարած է 115 միլիոն ֆր. և 345 միլիոն ֆր.ի հասոյթ ունեցած է։

ԾԵՐԵՐՈՒՆ ՆՊԱՍՏԻ ՕՐԻՆԲԸ.— Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովին յանձնաժողովը իր ծրագիրը մատոյց Ժողովին։ Այդ օրինագծին առաջին յօդուածը կ'ըսէ.—«Մէն մի չքաւոր Ֆրանսացի, որ կա՛մ 70 տարեկան է, կամ անբուժելի համարուած հիւանդութենէ մը բռնուած է, և անկարող է իր օրապահիկը հայթայթել աշխատութեամբ, իրաւունք ունի նպաստ ընդունելու։» Նպաստը պիտի տայ գիւղախումբերուն վարչութիւնը և կամ Պետութեան կեդրոնական մասուկը։ Թերուդէմ վիճաբանութենէ վերջ, Երեսփ. Ժողովը շարունակութիւնը թողուց ուրիշ օրուան։

ՊԱՐՕԿԱՍՏԱՆ. Պարսից Շահը Սպահանի կառավարչին ակամկոռ մատնի մը և Սիսդովի կառավարչին ալ ականակալ երախակալով թուր մը շնորհեց։

* * * Սոխապատի կառավարիչը քընական պտոյտի մը ելաւ ընկերակցութեամբ վաշտ մը զօրքերու։

* * * Կրմանի նահանգին մէջ միսը սղած ըլլալով, կառավարիչը մատնաժողով մը հաստատեց չրջակայ գաւառակներէն արջառ ներածելու համար։

* * * Բէշանի կառավարիչը միջոցներ ձեռք առաւ պարտաւորելու համար արտիքի վաճառականները որպէս զի իրենց սիրօքը ծախեն հացին գինը իջեցնելու համար։

ՄԻԼԻՈՆԱՏԻՐԸ.— Ռըվիւ տը Բառիի մէջ Մ. Պառժի քանի մը չահեկան էջեր նուիրած է «Միլիառատէրի մը իմաստասիրութիւնը» վերնագրով։ Միլիառատէրին անունն է Մր. Անարիու Քառնէկի, և խնդիրը անոր իմաստասիրութեան վրայ կը դառնայ։ Ժամանակակից տնտեսական և դրամական քարքերը դիտողին համար շատ հետաքրքրական են այն անկեղծ նօթագրութիւնները ամէնէն նշանաւոր դարձի մարդերէ մէկուն վրայ։ Խնդիրը Մր. Քարնէկիի հիմնած երեք հարիւր ամ չափ մատենադարաններուն, և դրքերու գնման համար նուիրած հինգ հարիւր միլիոն ֆր.ին համար չէ այնքան, այլ այդ միլիառատէրին ինչ ինչ գաղափարներն են որ չահեկան են։ Գործի սկսաւ համեստօրէն, նոյն իսկ աղքատաբար, ինչպէս կը վայլէ Նոր Աշխարհի միլիառատէրի մը։ Երբ փոքրիկ հեռագրող պաշտօնեայ մըն էր ամսական 125 ֆր.ով իրիկունները քաղաքին վեց լրագիրներուն համար վեց անգամ հեռագիր կ'ընդօրինակէր, և տպագրուած տեսնելուն վրայ կ'ուրախանար։ Այս գործին համար շաբաթը 100 սու կ'առնէր, բայց թոշակէն դուրս առած այս դրամը շատ կ'ուրախացնէր զինք, դուրսէն գործ ընելու հրապոյրը ունէր։ Քարնէկի միշտ կ'արհամարհէր հաստատուն թոշակները։ «Զեմ կամենար որ կ'ըսէր վերջերս Համալսարանի մը ուսանողներուն, ձեզմէ մէկը փափաք ունենայ հաստատուն թոշակով մը աշխատելու, գործի մարդ եղողին և չեղողին տարբերութիւնը սոր մէջ կը կայանայ, մին տէր է միւսը ծառայ։» Մր. Քարնէկիի կարծիքով, յառաջդիմութեան նպատակը հարստութեան կեդրոնացումն է։ Կ'ըսէ թէ միլիոնատէրը օրկան մըն է քաշող և դուրս տուող, որ հարստութիւնը դրամի կը վերածէ և կը բաշխէ դայն բնական արտադրութիւններու ձեւով։ Ազդին սիրտն ուր կը յանգին երակները, ուրկէց կը մեկնին չնչերակները, և որով դրամը կը փոխուի քաղաքակրթիչ բարեգործութիւններու։ Ուրեմն իր իմաստասիրութիւնը կրկնատոմար է, որոնց մին կը սորվեցնէ հարստութիւն ձեռք բերել, միւսն ալ հարստութեան բարեկոյն համար գործածել զայն։ «Գործի մարդը ա՛յն է որ ամէն կերպով կը մարձի մարդկային փոխանակութիւններուն մէջ և ամէն ինչ կը վատնդէ, առանց ինքզինքը կապելու թոշակի գօտիով»։ Հետեւեալը աւելի դիտողութեան արժանի է։— Գործի մարդուն համար յաջողութեան պայմանն է կենդրոնացումը։ «Եթէ խանութի վաճառական է մէկը, կ'ըսէ, թող խանութով զբաղի, եթէ չաքարի վաճառական մըն է, թո՛ղ միայն չաքարով զբաղի, և խանութէն հանդարտ թողելու է։ այս երկուքը սուրճ խմած ատեն միայն իրար խառնելու է։ Եթէ երկաթի հանքեր ունի, թո՛ղ միանգամայն ձեռքը քաշէ, մանաւանդ արծաթի և ոսկիի հանքերէն։ Պէտք է որ մէկը իր բոլոր հաւկիթները նոյն կողովին մէջ դնէ։ Երբ կը տեսնէք մարդ մը՝ որ քսան ընկերութիւններու տնօրէն է, գիտցէք որ ո՛չ մէկ բանի յարմար մարդ մըն է այնպիսին։ Մասնագիտութեան դարուն մէջ կ'ապրինք։ Պէտք է միտք պահել Մր. Քարնէկիի տուած սահմանը գործի վրայ։— «Գործի աշխարհը երեւակայուած միօրինակ և ձանձրալի կեանքը չէ, և վաճառականութիւնը ո՛րքան ծաղկեալ և օգտակար է, ա՛յնքան ալ իր վիպական կողմերը կ'ունենայ գործի աշխարհը։ Առեւտրական ամենամեծ յաղթանակները զդացումէն և երեւակայութենէն կը ծնին, մանաւանդ երբ բովանդակ աշխարհն է հրապարակը։ Վաճառականութիւնը բոլոր արհեստներէն աւելի կը բանայ մարդուն միտքը, գեղարուեստագէտի մը յաջողութիւնը ա՛յնքան անձնական հանգամանք մը ունի որ անոր պարծանքը կը նեղդնէ իր իմացականութիւնը, գիտունը մասնագէտ մըն է, փաստաբանը կամ դատաւորը նախընթացներու կը հետեւին, մինչդեռ գործի վարիչները կ'ստեղծեն։ Գործին մարդը օգուտ կը քաղէ միշտ փոխուող իրողութիւններէն»։ Վերջացնելով, յիշենք Մր. Քարնէկիի տուած պատասխանը անգլիացի հռչակաւոր պատուելիի մը, որ միլիոնատէրները «Հակաքրիստոնէական երեւոյթներ» կ'անուանէր։ Քարնէկի պատասխանեց.— «Պատուելին կը կարծէ թէ միլիոնատէրի պէտք չկայ, քանի որ բաժինի վրայ ընկերութիւններ կան։ Բայց այդ ընկերութիւնները ո՛չ հնարիչ են և ոչ յանդուգն։ Երբ կը յաջողին, գիտցած եղիք որ մէկ հոգի մըն է որ կը վարէ ամէնքը»։ Եւ իր ըսածը կը հաստատէր օրինակ բերելով Բիւնարա, Պէսէմէր և Սրմադրոնկ ընկերութիւնները։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԱՐԻԶ, 2 Յունիս.— Երեսփոխան Ֆլանտէն յայտարարեց թէ ինք երբէք չէ ուզեր տարակոյսի ներքեւ թողուլ Մ. Էմիլար Բօնպի կատարեալ պատուաւորութիւնը և թէ կը ցաւի որ Երեսփ. Ժողովը իրեն ժամանակ չթողուց աւելի կատարեալ բացատրութիւններ տալու, Մ. Էմիլար Բօնպի անձնականութիւնը փրկելու համար։ Մ. Ֆլանտէն այս յայտարարութիւնը պիտի կրկնէ վարչապետին առջեւ։

—Ալժերիոյ կառավարիչ Մ. Ժօնատ կարգ մը միջոցներ որոշեց, որոնք Մ. Բօնպի հաւանութեան պիտի ենթարկուին, յոյժ ազդուապէս զսպելու համար աւազակութիւնը Հարաւային Օրանի մէջ։

ԹՈՒՆՈՒՋ.— Մեծամեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին Թունսուզի Պէյին որդիին ամուսնութեան համար։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ,—Ռուսիոյ Զարը այսօր ընդունեց Բարիզի Քաղաքական Խորհուրդին պատգամաւորութիւնը։ Վաղը պիտի ընդունի Ֆրանսայի վեց մեծ քաղաքներուն պատուիրակները, որոնք ներկայ գտնուեցան Բեռերսպուրկի հանդէսներուն։

ԲՐԱՆԿ.—Խօսք կայ թէ բոլոր աւստրիացի երեսփոխանները միակ ակումբ մը պիտի կազմեն. այս կերպով քաղաքականապէս միացած եւ կրօնական տեսակէտով ազատ պիտի ըլլան։

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ.— Կը հաստատուի թէ Ամերիկեան նաւարանին հրամատար ծովակալ Քօդրն, որ Գերմանիա կ'երթայ, Ռուզվէլտ Նախագահին կողմէ յատուկ պաշտօն մը ստանձնած է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կը ծանուցուի թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարար Լորտ Լէնսդաուն մտերս այցելութիւն պիտի տայ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարին, Բօնկոյի խնդրին վրայ խորհրդակցելու համար։

ՀՌՈՄ.—Կը հաստատուի թէ նախագահ Լուպէ Ֆարնէզէի պալատը պիտի բնակի, Հռոմ գտնուած միջոցին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՆԻՍՏը

Խառն Ժողովը երէկ գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր եւ Ամենապատուելիներ Տիգրան էֆ. Եռսոֆեանի։ Ներկայ էին Կրօն. Ժողովէն Տ. Գրիգորիս արք. Յովհաննէսեան Տ. Վահրամ արք. Մանկունի և Տ. Կարապետ Ա. քհնյ. Սամատաչեան։

Քաղաքական Ժողովէն Գրիգոր Խըտրեան, Մինրան Սեթեան և Տիգրան Տէր Ներսէսեան էֆէնտիները։ Ժողովը զբաղեցաւ հետեւեալ խնդիրներով։

1. Ն. Ս. Օծութիւնը կոնդակ մը ուղղելով կը ծանուցուներ թէ առաջիկայ յունիս ամսոյ 8ին որ տօն է Ս. ԿԱԹՈՂԻԿԷ ԷՋՄԻԱԾՆԻ կը լրանայ ընդհանուր Հայոց այս աստուածաստատ սրբավայրին կառուցման 1600 ամեակը և կը հրամայէր բոլոր եկեղեցիներուն մէջ կատարել հանդիսապէս Յոբելեանի այս տօնը որ տեղի պիտի ունենայ նաեւ Ս. Էջմիածնայ Մայր Տաճարին մէջ և աղօթել վասն խաղաղութեան ամենայն աշխարհի եւ պաշտօնութեան Մայր Աթոռոյ։ Ժողովը այս հայրապետական պատուիրանաց համաձայն որոշեց որ անյապաղ ի գործ դրուի պէտք եղածը և նախագահին յանձնեց ի գործ դնել պատշաճ ու պատշաճը։

2. Ժողովը Տանն Կիլիկիոյ կաթողիկոսին կողմէ ուղղեալ նամակէ մը տեղեկանալով որ Ն. Ս. Օծութիւնը ժամանակը հասած կը նկատէ Պօլիս ուղեւորելու համար, որոշեց որ պէտք եղած կարգադրութիւնները տեղի ունենան եւ Ս. Նախագահին յանձնեց գործադրութիւնը։

3. Պուլկարիոյ Պատր. Փոխանորդ Վահան վրդապետ տեղեկագիր մը ղրկելով, նոյն վիճակին գործերուն վրայ, տեղեկութիւններ կը նշորդեր և միանգամայն առաջարկած էր Առաջնորդի ընտրութիւն կատարել, Ժողովը տեսնելով որ Պատր. Փոխանորդ եռանդեամբ ձեռնարկած է իր պաշտօնին, գոհութիւն յայտնեց և որոշեց միանգամայն առաջնորդի ընտրութիւն կատարել տալ, իսկ գալով ընտրութեան եղանակին, ըստ որում տակաւին Պուլկարիոյ առաջնորդութիւնը չէ կազմակերպուած և գաւառ-ընդհանուր ժողովը գոյութիւն չունի, հարկ դատեց որ գլխաւոր քաղաքներու Թաղ. Խորհուրդներու կողմէ ընտրուած տասը պատգամաւորներ և Պուլկարիոյ չորս երիցագոյն քահանաները գումարուելով Սոֆիայի մէջ ընտրողական Ժողով կազմեն Նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդին և կեդրոնէն հաղորդուած ընտրելեաց ցանկին վրայ կատարելով առաջնորդի ընտրութիւն, ղրկեն տեղեկագիրը Պատրիարքարան հաստատութեան համար։

4. Սուչօվայ (Աւստրիա) քաղաքի ազգայինները խնդրագիր մը ուղղելով դառնապէս բողոքած էին նոյն քաղաքի ազգ. Հոգաբարձութեան դէմ, թէ Ս. Գէորգ եկեղեցին որ 34 տարի առաջ կառուցուած էր Հայոց կողմէ, Լուտերականներու յանձնած է, ուզուած ատեն ետ առնելու պայմանաւ և յիշելով թէ այսպիսի պայմաններու ներքեւ արդէն երեք փառաւոր եկեղեցի կորուսած է հայ ժողովուրդը. խնդրած էին Հոգաբարձութիւնէն այս ընթացքէն ետ կեցնել։ Ժողովը որոշեց եղելութեան վրայ Հոգաբարձութենէն բացատրութիւն պահանջել և անոր համեմատ պէտք եղածը տնօրինել ազգին սեփականութեան իրաւունքը պահպանելու տեսակէտով։

Ժողովը ատենագրէ զատ զբաղեցաւ կարգ մը յարաբերական խնդիրներով։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ Խորհուրդը երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ, ատենապետութեամբ Սալանեան Գէորգ էֆ.ի և հետեւեալ տնօրինութիւններ ըրաւ.

1. Ս. Պատրիարք Հայրը Քաղաքական Ժողովոյ որոշումին համաձայն, վերադարձնելով Տնտես. Խորհրդոյ մարտ 31 թուականաւ մատուցած մէկ տեղեկագիրը, որ կը վերաբերէր ազգային հատատութեանց վերաբերեալ արժէքաւոր նիւթերու, արժէքաւորներու և դրամներու պահպանման խնդրոյն, կը ծանուցնէր թէ Քաղաքական Ժողովը ձեռնտաս և յարմար դատած է Տնտես. Խորհուրդը ինքնին պատրաստելու պէտք եղած ծրագիրը։ Ս. Պատրիարքը կը յանձնարարէր պատրաստել ծրագիրը և ներկայել Քաղաք. Ժողովոյ։ Խորհուրդը վարչական այս յանձնարարութեան համաձայն որոշեց պատրաստել առաջնորդել ծրագիրը և ենթարկել Քաղ. Ժողովոյ վճռաբացմանը։

2. Խորհուրդը՝ Թոփ Գաբուի Թաղ. Խորհուրդոյ մէկ յայտագրին վրայ, նոր Թաղի համար ազգ. տուրքերու հաստիչ կարգեց Ալիքսան էֆ. Զնտանեանը և որոշեց անոր պաշտօնին նպատակ հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնել։

3. Նոյնպէս Պէշիքթաշի Թաղ. Խորհուրդը յայտագրով մը Թաղին ազգ. տուրքերու հաւաքչութեան պաշտօնին յարմար ընտրելի ներկայացուցած էր իր դիւանի քարտուղարը Ռնճեան Գարեգին էֆէնտին։ Խորհուրդը ընդունելի դատելով այս առաջարկութիւնը հաստատեց յիշեալը հաւաքչութեան պաշտօնին մէջ՝ Պէշիքթաշի Թաղին համար և որոշեց անոր մասին ևս հարկ եղած ձեւակերպութիւնները լրացնել։

4. Հանգուցեալ բարապան Աւետիս Պէտէրեանի այրի կնկան և զաւակին կեդր. Մնտուկէն սահմանուած թոշակին հինգ տարուան պայմանաժամը լրացած ըլլալով, Տնտես. Խորհուրդը նկատելութեան առաւ հանգուցեալին որդիներուն տակաւին անչափահաս վիճակը, և առաջարկեց Քաղ. Ժողովին երեք տարուան պայմանաժամով շարունակել սոյն թոշակին վճարումը։ Քաղ. Ժողովը ընդունեցաւ։

...նելի դատած ըլլալով ներկայացեալ ...աղարկութիւնը Խորհուրդը որոշեց ըստ ...ին գործադրել զայն և այս տնօրի... թիւնը Երզնկայի առաջնորդին մի... ...ցաւ հաղորդել հանգուցեալին ընտանի...ոյ։

5. Սամաթիայէն Պայծառ Համբարձման անուն կին մը խնդրագրով Զեռս. Խորհրդոյ դիմելով իր հրկիզեալ տնակին շինութիւնը խնդրած էր։ Խորհուրդը նկատելով որ այս հրկիզեալ...ին տնակներու շինութեան յանձնա...ովին հաշիւն ու համարը քննուած և ...ելիւնքը Ս. Պատրիարք Հօր տեղեկագրելուկով՝ Քաղ. Ժողովով եւս հաստատուած և վերջացած էր, կարելի չհաշուեց այս կնոջ տնակին մասին ո եւ է ...ոշիւնութիւն ընել ի Նորոյ եւ ըստ այսմ պատասխանեց խնդրարկու կնոջ։

Խորհուրդը զբաղեցաւ ի մասնաւորի ...ուկունեաց, Էյուպ Ս. Աստուածատնայ և Ենի Դարբուի եկեղեցիներուն վիրաբերեալ կալուածական, հաշուական և մասնակցաբարական խնդիրներով։

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Կաթող. ընտրութեան Պարիզքարանի եկեղ. պատուիրակ Գր. Տ. Մովսէս եպս. Կէօմրիւքճեան Ամանայէն ճամբայ ելած ըլլալով մէկ երկու օրէն Պոլիս կը հասնի։

ՏԻԱՐՊԷԲԻՐԷՆ կը գրեն.—Անցեալ ...ը, ոչ այնքան կարեւոր խնդրի մը հա...մար, կռիւ մը տեղի ունեցաւ Առաջնորդարանին մէջ։ Առաջնորդը և Քաղ. Ժողովի անդամներն էին որ կը կռուէին իրարու հետ, իրարու գլուխ պատռելու ...սիճան սատկութեամբ։ Ամէնէն ա...ալ, Առաջնորդը խիստ ծանր կերպով ...ախատած էր Քաղ. Ժողովին ատե...ական ու առեւնդպիրը, և այս վերջիններն ալ, իրենց գլխանին դիրքը ...ահելու և ինքզինքնին պաշտպանելու համար, չէին կրցած համբերել իրենց ...ոյ տեղացած նախատինքներուն ու անհարկի լուսանցքներուն, ուստի իրենք ալ անհարկի լեզուով մը պա...ասխանած էին Առաջնորդին։ Այսպէս...ով, Առաջնորդարանը աղմուկներու, աղաղակներու մէջ կը կորսուի պահ մը։ Քաղ. Ժողովի անդամները տեղի տալով վերջապէս, կը մեկնին Առաջնորդարանէն և կ'երթան իրենց տուները։ Օր մը վերջը Առաջնորդը կռահելով գործին տխուր հետեւութիւնը, ...նամբ կ'երթայ Քաղ. Ժողովի ատենապետին տունը, որուն հետ կ'այցելէ նաեւ առեւնդպիրին, մի՛ջադեպը փակուած նկատելու համար։

ՍՄՆՕՊ վաճառական Կարապետ էֆ. Պամամեան որ ամիսէ մը ի վեր գործի առթիւ Փոքր Ասիոյ մէջ կը ճամբորդէր, երէկ դարձաւ մայրաքաղաքս։

ԱՇԽԱՐՀԻ. ՆԱՐԵԿԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ՄԱԼԿՈՒՐԱ, Մեծ. Ց. Ց. Փափազեան եղբարք. — Ստացանք Ձեր ղրկած 4 ղր.նոց փուլը։ Ախարհաբար Նարեկը նաեւ ստանալու համար, պէտք է ղրկիք Մէկ Տարեկան բաժնեգին (108) ղր. կանխիկ, ինչպէս նաեւ 3½ ղրշ. ...ալի, 3¾ ալ փոսթայի համար։

ՓԷՕՍԱՀԵՍ, Մեծ. Տէր-Մատթեոսեան եղբարք. — 5 ղրշ.ը ստացանք. վերի ...ով պէտք է ղրկէք նաեւ 2¼ ղր. և ...ինը կը ղրկուի։

ՍԻՍԱՑԻ, Արժ. Տ. Սեփհանոսեան քհ. Փիլիմեան. — Թղթատարով Ձեր անուն ղրկուեցաւ 1 Աշխարհբ. Նարեկ և 1 Ախարհբ. Շարական։

ԳՐԻԳ ԱՂԱՃ, Մեծ. Վահան էֆ. Հաճի-Մանուկեան.—Ստացանք 4 ղրշ.ի փուլը. պէտք է 3¼ ղրշ. եւս ղրկէք Աշխարհբ. Նարեկը ստանալու համար։

ՊԱՅԱԶԻՏ, Մեծ. Աւետիս էֆ. Մանուկեան.— Ստացանք 3½ ղրշ.ի փուլը. պէտք է 3¾ ղրշ. եւս ղրկէք Աշխ. Նարեկը ստանալու համար։

ՊՐՈՒՍԱ, Արժ. Տ. Վահան քհ. Գամպուրեան. — Այսօր կ'ստանաք 1 օր. Աշխարհբ. Նարեկ։

ԱՄԱՍԻԱ, [Մեծ. Թադեոս էֆ. Մարբեան. — Ստացանք բաժնեգինն ու Նարեկին ծախսը և ղրկեցինք Աշխարհբ.

Նարեկը։ Միւս 6 ղրշ.ը չառինք, որովհետև Մէկ Տարեկան բաժնեգին ղրկողներուն միայն կը նուիրենք Նարեկը։

ԱՅՆԹԱՊ, Մեծ. գործակալ էֆ. — Բաժանորդները պէտք է կանխիկ ղրկեն կազմի ու թղթատարի ծախքը 7½ մաքուր դրամ, Աչխ. Նարեկը ստանալու համար։ Ստացանք ձեր ղրկած 6½ ռոկին։

"ԿՆՃՈՍ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ,, ԹԵՐԹՕՆԻՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԽԱՐԲԵՐԴ (Բէրճէնէ գիւղ), Մեծ. Գ. էֆ. Պոյեաճեան. — Մարտ 1ի Ա. թիւէն յանձնեցինք թղթատարին որով կը լրանայ ձեր «Կնճռոտ Հանգոյց»ին թիւերը։

ԿԷՎԷ, Մեծ. Տիգրան էֆ. Զաքարեան.— Կնճռոտ Հանգոյցին Ա. թիւէն յանձնեցինք թղթատարին։

ՍԵԲԱՍՏԻԱ, Մեծ. գործակալ էֆ.— Մեծ. Ոսկիան էֆ. Թաշճեանի թերթերը ակսանք ղրկել Կնճռոտ Հանգոյցին Ա. թիւէն։ Ձեր Նարեկը և քառթերը փոսթին յանձնեցինք. թէ՛ նախապէս ղրկուած գիրքերը և թէ քառթերը Մարգրուիթեանս կողմէ կը նուիրուին Ձեզ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

3 Յունիս 1903

Ֆրանս. 3% 3% Français)	98 45
Բէյժի (Tab. Turcs)	379 —
Թոմսոլիտ (R. Turque D.)	31 25
Երկաթուղի (Lots Turcs)	128 75
Պանգ Օթթ. (Banque Ott.)	604 —
Թրանսվալ (Transvaal)	124 —

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏՔԻՆ ՄԻԱՑՈՒՄԸ

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷՆ ՇՆՈՐՀՈՒԱԾ

ՕՍՄ. ԱՐԹԵՊՈՒԼԹԵՐԸ ԲԱՐՁՐԱՅԱԾ

Կայս. Իրատէ մը վաւերացուց այն մազապան զոր Ներկայացուցած էր Նախարարաց Խորհուրդը Օսմ. Հանր. Պարտքին միացման համար։ Կայս. Իրատէն հաղորդուեցաւ Բ. Դրան, առջի օր ուշ առեն։ Այս առթիւ Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Մ. Կասթօն Օպուանօ, որ նոյն առտու Պոլսէն պիտի մեկնէր, Կայս. Պալատ կանչուեցաւ, ուր տեղեկացաւ Կայս. վաւերացման։

Կայս. այս Իրատէն երէկ առտու ղրկուեցաւ Ելմտական նախարարութեան որ զայն հաղորդեց Օսմ. Պանքային։ Առջի օր մինչեւ ժամը գլխերուան մէկը, Օսմ. Կայս. Պանքան զաղեցաւ անոր վերաբերեալ թուղթերուն խմբագրութիւնը և քննութիւնը։

Օսմ. Հանրային Պարտքին միացման լուրը հեռագիրով հաղորդուեցաւ Եւրոպա։

Կայս. Իրատէին շնորհման լուրը մեծ ոգեւորութիւն պատճառեց առջի օր Սակարարանին մէջ։

100,000 քննօլիտ գնուեցան և քննօլիտը նոյն իրիկունը բարձրացաւ 33 ղրուշ 25 փարայի, Լիւքսէնպուրգ արձարանին սակարանի գործառնութեանց յատկացուած սրահին մէջ, ուր ոգեւորութիւնը շատ մեծ էր։

Առջի օր Օսմ. Պանքային տնօրէնը և Հանր. Պարտքի Վարչական Խորհուրդին նախորդ նախագահ հրամանատար Պէռժէ, երկար ատեն տեսակցեցան այս առթիւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին հետ։

Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէն Մ. Կասթօն Օպուանօ երէկ իրիկուն Բարիզ մեկնեցաւ Արեւ. Ճեպընթացով։ Պոլիս պիտի դառնայ միացման յարակից պաշտօնաթուղթերը վարչական խորհուրդին քննութեան ենթարկելէն ետք։

ՄԷՎԼՈՒԹԻ ՏՕՆԸ. — Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ, Իսլամաց Մարգարէին Տնունեան տարեդարձը, ներկայ Բէպէլիւ-Իվվէլ ամսուն 12ի Բշ. օրը պիտի տօնուի։ Հետեւաբար, Կայս. Իրատէի մը համաձայն, նոյն գիշեր պիտի լուսազարդուին բոլոր մզկիթները և փափաքողներուն տուները, նաեւ ըստ սովորութեան թնդանօթաձգութիւններ պիտի կատարուին։

ԹՈՒՐՔԻՒՀԷԼԷԷՆ առեւտրական դաշնագրին վաւերացած օրինակներուն փոխանցումը հրամայող Կայս. Իրատէն շնորհուեցաւ։ Բ. Դուռը որ հրաման ստացած էր նաեւ այդ առթիւ պէտք եղած ձեւակերպութիւնները կատարել, հելլէն դեսպանատան հաղորդեց Կայս. Իրատէին շնորհումը։ Փոխանակութիւնը երէկ պիտի կատարուէր։

ՏԱՐԻՒԼ-ԽԱՅՐ. — Պաշտօնական զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ ազատ տղոց պատսպարանը (Տար-իւլ-Խայր) պիտի բացուի Վեհ. Սուլթանին Դահակալութեան տարեդարձին օրը, Պոլիս, Վէզնէճիլեր, Զէյնէպ հանրմի ապարանքին մէջ։ Հոն անոնք տղաքը ուսումնական և գեղարուեստ զատ պիտի կրնան սովրիլ նաեւ ամէն տեսակ արհեստներ։

—Կրթական Նախարարութիւնը Տարիւլ-Խայրի պաշտօնականներուն ընտրութիւնը կատարելով, անոնց անուններուն ցանկը և կենսագրական վկայագիրները պիտի մատուցանէ Բ. Դրան։

—Մանաւոր յանձնաժողով մը ալ ուսմանց ծրագրովը կը զբաղի, Գերմանիոյ և Ֆրանսայի արհեստագիտական վարժարաններուն ուսմանց ծրագիրները աչքի առջեւ ունենալով։

ԲՈՒՄԵԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Ցուցնատանի մէջ ձերբակալուած 20 պուլկար աւազակներ արտաքսուեցան, Հելլէն կառավարութեան հրամանով։

—Կայս. Իրատէով Մանաստիրի ոստիկան զօրաց գունդէն 9 հոգի հանգստեան պիտի կոչուին, իրենց ծերութեան համար։

—Կայս. Գ. զօրաբանակին (Մանաստիր) հրամանատարը Խայրի փաշա, որ հիւանդ էր, ապաքինած է։

—Օրթաքէօյ գաւառակին նախագահ առեւանին անդամ ամուսնացաւ գատական նախարարութեան պաշտօնեաներէն Արշակ էֆ. Թաթարեան։

—Պուլկարիոյ նոր նախարարութեան կազմութիւնը, որուն անմնամեծ փափաքն է բարւոք յարաբերութիւններ ունենալ իր գերիշխան Պետութեան հետ, մեծ գոհունակութիւն պատճառած է Պուլկարներուն։ Վաճառականութիւնը որ հինգ-վեց ամիսէ ի վեր վերջին ծայր կայուն վիճակ մը ունէր, հրոսախումբերուն արարքներուն համար, սկսած է իր իսկական վիճակը գտնել։ Վաճառականները ուրախ են։ Բեռրով զօրավարին նախարարութեան խոհական ընթացքին հետեւանքով վաճառականութիւնը քիչ առեւնէն իր առաջուան վիճակը պիտի գտնէ։

Մ. ՆԱԶՈՎԻՉ.—Սոֆիայէն կը գրեն Բէօքիս Լայթի թէ, եւմտական նախկին նախարար Մ. Նաչովիչ որ Պոլիս կը գտնուի այժմ, պաշտօն ունի այն տեսակ ապահովութիւններ տալ որոնք աւելի զօրացնեն Պուլկարիոյ և իր գերիշխան Պետութեան միջեւ եղած հաւատարմական յարաբերութիւնները։ Մ. Նաչէվիչի համբաւը և կարողութիւնը նկատի առնելով, նոր նախարարութիւնը, անշուշտ, պիտի յաջողի իր հաւատարմական քաղաքականութեան ձեռնարկին մէջ։

ՑՈՒՆԱՍՏԱՆԻ դատաժառանգ Բօնսթանթին իշխանին անուան տարեդարձին առթիւ, երէկ Հելլէն դեսպանատան մատրան մէջ կրօնական արարողութիւն մը կատարուեցաւ։ Ներկայ էին դեսպան Մ. Կրիբարիս և պաշտօնեութիւնը։ Ամբարողութիւններէն ետք դեսպանը ընդունեց շնորհաւորութիւնները և շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց իշխանին։

ՍՊԱՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ որոշեց 100 հազար օսմ. բուրլ դնել Անատոլուի նահանգներէն, օսմ. զօրքերու պէտքերուն համար։

ՇՈՒԼՏ-ՆՈՐՎԷԿԻՈՅ դեսպանատան խորհրդական Մ. Ֆրէտհօլմ, հրաժարեցաւ, և Պոլսէն պիտի մեկնի տիկնոջը հետ, շաբաթ օր։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. Պանքային բաժնետէրերու տարեկան ընդհ. գումարումը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 24ի Դշ. օրը, Լանտոնի մէջ։ Պիտի կարդացուին տեղեկագիրը և 1902ի հաշիւները։ Ինչպէս յայտնի է այս ժողովը կը բաղկանայ առնուազն 30 բաժին ունեցող բաժնետէրերէ։

—Օսմ. Պանքային վարչութիւնը 1902ի տարեշրջանին համար որոշեց 13 շիլին շահաբաժին տալ՝ այսինքն 16 ֆր. 25, մինչդեռ նախորդ տարեշրջանին 15 ֆր. էր։

ԿԵԳՐ. ՆՈՐ ԲԱՆՏԸ.— Պոլսոյ պարիսպներէն դուրս չինուելիք նոր կեղբանոցի չինութիւնը պիտի սկսի մօտ օրէն։ Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրաման ղրկեց նահանգները, որպէսզի իրենց սահմանուած գումարները փութով ղրկեն։

ՄԵՆ ԿՂԶԻ ՑՈՒՆԱՑ ՈՐԲԱՆՈՑԸ. —Ինչպէս կը յիշուի, Տիկին Զարիֆի անցեալ տարի Մեծ Կղզիի մէջ 3000 ոսկիի գնեց շքեղ ապարանք մը և զայն Ցոյն հասարակութեան նուիրից Պալըքլի որբանոցը հոն փոխադրելու համար։ Այդ փոխադրութիւնը երէկ կատարուեցաւ հանդիսաւորապէս։ Յունաց Մ. Պատրիարքը երէկ պատարագեց Կղզիին Յունաց եկեղեցիին մէջ և ետքը նախագահեց որբանոցին բացման։ Պալըքլիի որբանոցին 150 որբերը երէկ մասաւոր շղթայով ճամբայ ելան Եէտ-Գուլէէն։ Շոգենաւը Պէշիքթաշի առջեւ կեցաւ և բոլոր տղաքը միտճաշ մաղթանքներ ու երախտագիտական արտայայտութիւններ ըրին Վեհ. Սուլթանին համար։ Նոյնպէս 150 որբերուն ստորագրութեամբ ուղերձ մը պիտի մատուցուի Կայս. Պալատ, որում որբերը երախտագիտութիւն կը յայտնեն Մեծ Կղզիի նոր որբանոցին յատնեալ տուրքերը չնորհուած ըլլալուն համար Կայս. Բարձր. Իրատէով։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.—Ասիրի (Եէմէն) ծովեզերքին ժամանումներուն դէմ դրուած 5 օրուան քարանթինան վերցուեցաւ և բժշկական քննութիւն և հականեղումի դրուեցաւ։

ՆԱԻԱՐԱՆ.—Զօր. Հիքմէթ փաշա, մեհաշնորհ խնդրած է ձեռնհաս պաշտօնարանէն նաւերու նորոգման յատուկ Վոտորի Ումոր Եէրի ըսուած տեղը նաւարան մը հաստատելու. պայման կը դնէ որ Տարսանէլէն մինչեւ Վոսֆոր, այդ տեսակ ուրիշ ձեռնարկ մը պէտք չէ ըլլայ։ Այսօրինակ խնդրանք մը ալ Բայիզիթ էֆ. անուն անձ մը ներկայած ըլլալով, կը քննուի թէ որիշ պայմանները աւելի շահաւէտ են։

ԻԶՄԻՐԻ կուսակալութիւնը նահանգի համար, գիւղատնտեսական նիւթերու յատուկ մեքենաներ բերել պիտի տայ Եւրոպայէ։

ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆ. — Զօր. Ապտուլլահ փաշա, արտօնութիւն ստացաւ շահագործելու Պրուսայի Տուրաքէօյ գիւղին մօտիր կալուածներուն մէջ երեւան եկած վիմագրական քարի հանքը։

—Կայս. Ամէտի դիւանին անդամ Սուբարի պէյ, արտօնութիւն ստացաւ չորցելու Ատապազարի Ա.-Կէօլ ճահիճը։

Ս.ՀԱՆԳՆԵՐՈՒ Ելմտական պաշտօնեաներուն հրաման ղրկուեցաւ ճշդիւ գործադրել գիտական տուրքերուն և անոնց յեսնեալ մասերուն գանձման օրէնքը։

ԱԹԷՆԻ ցուցահանդէսը երէկ բացուեցաւ։ Բոլոր տերութիւնները մասնակցած են անոր։ Օսմ. և Հելլէն տաղաւրները քովէ քով են։ Օսմ. տաղաւարը գեղեցիկ քիօշկ մըն է, ուր ցուցադրուած են ընտիր ձեռագործներ, մահակէպի, լօքում, հէլվա, Կէօղթէքէի ջուր և ուրիշ ուտելիքներ։

ԱՐՔՈՒՆԻ փողերանոցին դրամահատական կաղապարները պիտի նորոգուին։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՆԱՆԿ. — Դասթէմունի, պէտէ-թէէնին քովը հաստատուած Բաբլանեան Մեհրան մնանկ հոգակուեցաւ տեղւոյն առեւտր. դատարանին կողմէ։ Դատարանին առաջնորդ անդամ Ահմէտ Քեամիլ էֆ. ժիւտ գօմիսէր և Եազուպեան Յարութիւն էֆ. առաջնորդ սէնատիք կարգուեցան։

ՊՈՂՍՈՅ Վերաքննիչ Ատեանը ձերբակալման հրամանագիր մը հրատարակեց օսմ. հպատակ Ֆրանսուա Տօմինիք Պրայթ անուն բժիշկին դէմ, որ ակէց առաջ Իսմայիլ էֆ.ի հիւանդ և յղի ամուսնին զաւկին վիժման պատճառ եղած էր, մասնաւորաբար տրուած դեղով մը, և ետքը Ամերիկա խոյս տուած։

ԻԶՄԻՐԻ ՈՃԻՐԸ. — Գրած էինք թէ Իզմիր, պօյաճի Ասատուր, գիշերանց սպանուած էր երկու անծանօթներու կողմէ, իր տանը բակին մէջ։ Ոճրագործները վիրաւորած էին նաեւ զիրենք ձերբակալել փորձող ոստիկան մը։ Այդ ոճիրներուն հեղինակները ուրբաթ օր ձերբակալուեցան հաւակիր մը մէջ, երբ Մարսիլիա գացող շոգենաւ մը կը փախչէին։ Աւելի տարբերութիւն առնունն է Ղազարոս Պալասպանեան, որ գրաքիր էր վաճառական մը մէջ, և միւսն էր սարիրէ Հայկ Ցոլ։ Բաքքանեան։ Երկուքն ալ բնիկ Իզմիրցի են։ Վրանէրնէն Մաղէրեան երկու հրաչէն գտնուեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Եանեայի մէջ երկրաշարժի ցնցումներ կը զգացուին քանի մը օրէ ի վեր։

—Զանազան ցնցումներ զգացուեցան նաեւ Էլպիսթանի, Կէօրմէֆի, Բրիւնթիսայի և Պէրթիի մէջ։

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ. — Կոչկարար Որսուիլցի ոսկի մը տուգանք պիտի վճարէ Ջրհանկիր Գրիգորի, զայն ծեծած ըլլալուն համար։

—Բանկալթի բնակող Արտաշ, ոսկի մը տուգանք պիտի վճարէ Ամարիպի, զայն ծեծած ըլլալուն համար։

—Ալիքսան Մանուկեան, Բերուզի տունը քարեր նետած ըլլալուն համար դատապարտուեցաւ 5 օրուան բանտարկութեան և 50 ղրշ. տուգանքի։

ԱՁԳ-ԲԱՑ ՄԻՐՈՒՀԱՐԸ. — Ալիքսան անուն երիտասարդ մը, որուն դրպանը ա՛լ տակ դատած էր և դիմանալով որ սիրուհին, Սոֆիան, լեցունկէկ քսակ մը ունէր, ուզեց օգտուիլ անկէ։ Ուստի երկուքը մէկ գայլն Ղալաթիա, պանդոկ մը։ հոն պէտք եղածէն ետք Սոֆիա իսկա խոր քունի մը մէջ։ Ալիքսան գրպանեց օրիորդին դրամապանակը ու կիսիկը դրաւ։ Աղջիկը արթնցաւ և անապատելի արդիւնքին ականատես, դիմեց ոստիկանութեան որ ձերբակալեց առաւ - փախաւ։

ՍԷՐԸ ԵՒ... ՀՄԱՅՈՂԸ.—Երէկ Պատուիթիկը գրած էինք խարեբայ հմայողի մը։ Անհասիկ հատ մըն ալ ուր հիանդութեան տեղ սէրն է որ առանցքը կ'ըլլայ զուարճութեան։ Մէհմէտ աղա, սիրոյը բռնկած էր դեռատի աղջկան մը, որ արձանային անտարբերութիւն մը միայն կը ցուցնէր երեսնամեայ մարդուն։ Մէհմէտ աղա ա՛լ ճարահատ ուզեց օգնութեան փութացնել իրեն Նուրը Օսմանիէի մէկ իւֆիւրեճիին՝ Հաճի Մէհմէտ աղան։ Հմայողը անուշ լեզուով ընդունեց սիրակէզ մարդը որ իրեն առջեւ տղու պէս արցունք կը թափէր, որպէսզի բոլոր ճարտարութիւնը ի գործ դնէ Եէր մը տալու համար գործին։ Հաճին խոստացաւ հրաշքը երեք օրէն կատարել 20 ոսկիի փոխարէն, զոր առած էր մարդէն և տուփի մը մէջ պահած, ըսելով թէ զայն պիտի կնայ ստանալ ետքը։

Մէկ երկու օր կ'անցնի, մարդը կուգայ. հմայողը կը պատասխանէ թէ ոգիները այս միջոցիս ուրիշ այդ տեսակ գործերով զբաղած ըլլալով չէին կրցած գոհացում տալ իրեն։ Ցաւատանջ սիրահարը կը մնկնի. ու դարձեալ կուգայ՝ այս անգամ նոր յոյսերու առած, այնպէս որ ա՛լ վատահ էր թէ պաշտելին պիտի հաւանէր իրեն ժպտիլ ու զինքը սիրել։ Մինչ այս, մինչ այն, այս յոյսերուն մէջ էր, երբ մեր Մէհմէտ աղան օր մը փողոցը կը հանդիպի աղջկան. դրդուելիս ակնարկներով ու խօսքերով կը մօտենայ, բայց, անհելի իրականութիւն, նոյն սառ անտարբերութիւնը կար դարձեալ աղջկան վրայ։

Այն ատեն բարեկամի մը կը պատմէ խնդիրը, որ աչքը կը բանայ սէրէն կուրցած սիրահարին։ ասոր վրայ Մէհմէտ աղա կը դիմէ հմայողին՝ դրամը ուզելու։ Հաճին կը մերժէ, որով խնդիրը ոստիկանութեան կ'իյնայ։ Հմայողը ձերբակալուեցաւ։

ՁԻՒՒ ԴՈՂ.—Անցած օր, ժամը 1ին առեւնները, Ա.քսէրայ, ձիապան քիւրտ Իպրահիմի ձին կը վարձէ Խայրի պէյ անուն անձ մը, Սիրբէճի երթալու համար։ Խայրի պէյ ճամբայ կ'ելլէ ետեւը ունենալով ձիապան տղայ մը, որ չատ ետ կը մնայ, քանի որ ձին արագ կ'ընթանար։ Տղան կը կոչնցնէ ձին։ Այդ օրէն ի վեր ձիապանը ի զուր կը փնտռէ իր ձին կամ զայն վարձողը։

ՍԻՐԱՑԻՆ ՈՃԻՐ մը գործուեցաւ երէկ, Բերա, Թարլա Պաշի, Արապաճի փողոց, Մահմուտ Համսի պէյի տան մէջ։ Այդ տան վերի յարկը կը բնակէր Ֆայիզ պէյ՝ իր հանրիին՝ Էլէնիի հետ. աղջիկը քաշած նեղութիւններէն յուսահատ, անցեալները տան վարձակալին Համսի պէյի միջոցով կը փախչի տուներէն և իբր հիւր կը մնայ Աղա Համսի, Ֆրանսացի Մատամ Մարիի քով։ Հոս մանրին Ֆայիզ պէյ, ածխավաճառ Նշան Մագուստեանի միջոցով կը գտնէ Էլէնին և զայն նորէն տուն բերելու համար կ'առաջարկէ առջի օր գտնուիլ Թէփէ Պաշի սրճարան մը։ Հոն կուգայ աղջիկը, ուր էին նաեւ փաստաբան Օննիկ Սարաֆեան և Նշան էֆէնտիները, որոնք պայմանագիր մը կը չինեն, ուր Ֆայիզ պէյ կը խոստանայ չծեծել Էլէնին։ Այսպէս նոյն գիշեր Էլէնի կը դառնայ տուն. ուրախութիւններ կը կատարուին մինչեւ երէկ։ Երէկ ալ, ժամը 6ին վարձակալ Համսի պէյ հրաւէրնի ձայներ կը լսէ վերէն. անմիջապէս լուր կուտայ ոստիկաններուն, որոնք կը փութան և Ֆայիզ պէյը կը տեսնեն սանդուխին վրայ։ Ներս մտնելով Էլէնին կը գտնեն քանաքէին վրայ մեռած արիւնլուայ վիճակով մը, չորս տեղերէն դնդակնահար։ Ֆայիզ պէյ որ կ'ուրանայ ոճիրը, ձերբակալուած է։ Փնտռտիթիւններ կը կատարուին։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Բերա, Թարլա-Պաշի բնակող բահսիշար Լէօն, առջի օր, աղգականներէն Նիքոյի գողցնել կուտայ իր թղթատանակը, ուր կը գտնուէին 23 օսմ. և 4 անգլ. ոսկի ու 60 և 40 ոսկինոց երկու մուրհակներ։ Գողը երէկ Գասրգիւղի մէջ ձերբակալուեցաւ ու վրայէն գտնուեցաւ 13 օսմ. և 1 անգլ. ոսկի։ Նիքօ կ'ուրանայ յանցանքը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ԶԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ԲՕՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	33.31½
Ամէնէն բարձր գինը	33.37
» վար գինը	33.28½

ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	ֆր. 125.50
Երէկուան բարձր գինը	126.
» վար »	125.
Բարափ	495.
Քրէտիի Ֆոնսիէ Էֆիբսիէն	266.
Լորիում	83.—
Պանք Նաս. Կրէս.	429.
Շերքէթը Խայրիյէ Լ. Օ.	30.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ «	6.10
» պարտաթուղթ ֆր.	492.
Թրանսվալ ֆր.	122.
Բէյժիի բաժնեթուղթ Լ. Օ.	374.
Անատոլ. երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	12.20
» պարտաթուղթ ֆր.	523.
Օսմ. Ապահովագր. Էնկ. Լ. Օ.	4.40

ՍԹԻԼԱՆՑ

Բօնսօլիտ մէկ օրուան Օսմ.	1.90
» ութը » »	5.25
Բումէլիի երկաթուղի ֆր.	2.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղրշէն	ղրշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Նոր մէճիտիէ	105.10
Անգլիական ոսկի	110.
Ֆրանսական ոսկի	87.26
Քրիմիա	51.06
Բօլ	90.
Բուլգարական	8.60
Լմտատն 3 ամիս	110.32
Բարիզ	22.76

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱՊ ԷՄԻԼ ԶՈՒԼԱ

ԺԷ.

Իրիկունը հակառակ իր յոգնութեան, ուզեց երթալ Թերէզը տեսնել։ Զայն գտաւ ջղայնուած, ճնշուած և յոգնած՝ իրեն պէս։

—Մեր խեղճ Թերէզը դէշ գիշեր մը անցուցած է — բաւ Տիկին Ռաքէն, երբ Լօռան նստեցաւ — կ'երեւայ թէ քանդուկանքներու ենթարկուեցաւ, սոսկալի անքնութեան մը. շատ անգամներ լսեցի որ կը պոռար. աս առաւաւ բոլորովին հիւանդ էր։

Մինչդեռ իր հօրաքոյրը կը խօսէր, Թերէզ ուղղակի Լօռանի կը նայէր։ Անտարակոյս գուշակեցին իրենց հասարակ սարսափները, որովհետեւ նոյն ջղային սարսուռը վազեց անոնց դէմքերուն վրայէն։ Իրարու դիմաց մնացին մինչեւ ժամը տասը, տափակ բաներու վրայ խօսեցան, իրար հսկցան, և ակնարկներով իրարու երդումնցան փութացնել այն վայրկեանը, ուր պիտի կրնային միանալ խեղդուողին դէմ...։

ԺԸ.

Թերէզ ատ տենդագին գիշերուան մէջ ինքն ալ Քամիլլին ուրուականին այցելութիւնը ընդունած էր։

Լօռանին բուռն առաջարկը, որ գրեթէ տարուան մը մօտ անտարբերութենէ ետքը ժամադրութիւն մը կ'ուզէր, զինքը զօրեղապէս տարակած էր։ Մարմինը այրել սկսաւ, երբ մինակը, պառկած տեղը խորհեցաւ թէ, ամուսնութիւնը քիչ առեւնէն տեղի պիտի ունենար։ Ան ատեն, անքնութեան ցընցումներուն մէջ, խեղդուածին ցցումները տեսաւ. ինքն ալ Լօռանին պէս տեսնելու ու վախէն պրկուած, և անոր նման բաւ թէ. ալ չպիտի վախնար, առանկ տանջանքներ չպիտի զգար, երբ սիրահարը թեւերուն մէջ բռնած ըլլար։

Այս կինը ու մարդը, միեւնոյն ջղային խանգարումը ունեցած էին, որ զիրենք ոգեսպառ ու անաբեկ իրենց առանձին սիրոյն կ'առաջնորդէր։ Արիւնի և հիշողութեան ազգականութիւն մը հաստատուած էր իրենց մէջ։ Միեւնոյն սարսուռներովը կը սարսռային, իրենց սիրտերը, տեսակ մը խայթիչ եղբայրակցութեան մէջ, միեւնոյն անձկութիւններովը կը սեղմուէին։ Այդ առեղնէն մէկ մարմին մը ու մէկ հոգի մը ունեցան՝ անով զբաղելու և տառապելու համար։ Այս հանանմանութիւնը, այս խոհադարձ թափանցումը, հոգեբանական և ընախօսական երեւոյթ մըն է, որ յաճախ տեղի կ'ունենայ այն անձերուն վրայ, որոնք ջղային մեծ ցնցումներով սասկակալ իրարու կը բաղդին։

Ֆարիզ մը աւելի Թերէզ և Լօռան թեթեւութեամբ կրեցին անդամներնուն վրայ այն ամրակուռ շղթան՝ որ զիրենք կը սացնէր. սպանութեան սուր տագնապն յաջորդող կրքումին, գարշումներուն ու անոնց յաջորդող հանդարտութեան ու մոռացօնքին պէտքերուն մէջ, այս երկու մահապարտները կրցան պահ մը նրծել թէ ազատ էին, թէ երկաթէ կապմը այլ եւս չէր կապեր զիրենք։ Շղթան թուլցած գետինը կը քսկտուէր, իսկ իրենք կը հանդչէին, տեսակ մը երջանիկ թմբրութիւնով տառապած կը գտնէին ինքզինքնին, և կ'աշխատէին ուրիշ տեղ մը սիրել, խոհական համակրութիւնով մը ապրիլ։ Բայց այն օրը, ուր պարագաներէն մղուած նորէն եռանդոտ խօսքեր փոխանակեցին, շըղթան պրկուեցաւ ուժգնօրէն, և ա՛յն պիսի ցնցում մը կրեցին որ, դգացին յաւիտենապէս իրարու կապուած ըլլալնին։

Հետեւեալ օրը Թերէզ գործի սկսաւ, ու խուլ կերպով ջանաց Լօռանի հետ իր ամուսնութիւնը ձեռք ձգել։ Վարանումներով լեցուն դժուար աշխատութիւն մըն էր ատ։ Տարփաւորները կը դողային անխոհեմութիւն մը գործելէ, կասկածներ արթնցնէլէ, և այնքան չուտ յայտնել տալէ՝ Քամիլլի մահուան մէջ իրենց ունեցած չարը։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԻ»Ի ԵՐԱՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՈՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՌ 61

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

Վ. Է. Պ

ՋԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

39

Երկու աստելութիւնները

Անթինաուէլ և Լէնտա մինակ մնացին։

Երկար և մռայլական լռութիւն մը տիրեց։

Տօնա Ռօզարիօին վերջին խօսքերը վիրաւորած էին Լէնտան, որ ի զուր փորձեց իր յուզումը յայտնի չընել, կը զգար թէ ընկճուած էր այս ոլոր-աբարածէն։

Սակայն, քիչ քիչ կրցաւ ինքզինքը դտնալ, յետոյ դառնալով Անթինաուէլին, ըսաւ.

—Եղբայր, խորամանկութիւն չընենք, երկուքս ալ գիրար կը ճանչնանք։

—Իրաւունք ունի քոյրս, անկեղծօրէն խօսինք։

—Գիտեմ որ ձեր ոտքը վերադառնալուն պատմութիւնը չինծու է։

—Աղէկ, քոյրս գիտէ թէ ինչ է հոս գալուս պատճառը։

—Գիտեմ, յարեց Լէնտա իր վարդ շուրթերուն մէջ արհեգական ճառագայթի մը պէս նուրբ ժպիտ մը սահեցնելով։

Անթինաուէլ չի պատասխանեց, ըսկըսաւ քալել վեր վար հիւղակին մէջ, երբեմն արհամարհանքի և բարկութեան նայուածք մը նետելով այն դրան կողմը, ուրկէ դուրս եկած էր Տօնա Ռօզարիօ։

Լէնտա ուշադիր կը հետեւէր իրեն։

—Էհ ուրեմն, յարեց վայրկեան մը վերջը, եղբայրս չէ՞ պիտի խօսի։

—Ինչո՞ւ չէ, ըսաւ ուժգնութեամբ Անթինաուէլ։

—Կը սպասեմ ուրեմն։

—Քոյրս գիտէ այն առելութիւնը, զոր ունիմ այն մարդուն համար, որուն համար ինքն իսկ միշտ դժգոհութիւն յայտնած է։

—Այո՛, գիտեմ թէ այս մարդը իմ եղբօրս հակառակորդն է։

—Աղէկ, քոյրս հիմա իր ձեռքերուն մէջ տուած է կապոյտ ալիքներով կոյսը, քոյրս ինծի պիտի տայ զանի, որպէս զի տատապեցնելով զայն, կարող ըլլամ ունեցած վրէժս լուծել անկէ։

—Եղբայրս այր մա՛րդ մըն է, հետեւաբար չի պիտի կրնայ աղէկ մը վրէժ լուծել անկէ։ Ինչո՞ւ պիտի տամ իրեն իմ առեւանգած աղջիկս։ Կիները մինակ դիտեն իրենց առելի դարձած էակները տանջելու դաղանիքը, եղբայրս թող վատահ մնայ, իմ հնարելիք տառապանքներս պիտի բաւեն յագեցնել իր առելութիւնները։

Անթինաուէլ ներքնապէս դողդողաց այս խօսքերուն վրայ։

—Քոյրս կը պարծենայ պատասխանեց, իր մորթը սպիտակ է, ու սիրտը հեռաւորապէս չի գիտեր առել, ինծի թող ձգէ այդ գործը։

—Ոչ, յարեց Լէնտա ուժգնութիւնամբ այս կիսով բաղդը իմ ձեռքս է, չեմ ուզեր որ ուրիշի մը ձեռք անցնի։

—Ուրեմն քոյրս կը մոռնայ իր խօսքումները և երդումները։

—Ինչ խոստում և ի՞նչ երդում են առանք, որոնց վրայ կը խօսիք։

—Այն խոստումներուն զոր քոյրս արտասանեց Անթինաուէլի բնակարանին մէջ, երբ անիկա եկած էր հոն, անոր օգնութիւնը հայցելու։

Լէնտա ժպտեցաւ։

—Աղէկ, յարեց Անթինաուէլ, քոյրս թող պահէ իր բանտարկեալուհին, քոյրս իր կամքը թող կատարէ։ Ես ալ երթամ իմ տունս ուրեմն։

Լէնտա զարմացումով մը դիտեց անիկա. այն դիւրութիւնը զոր Անթինաուէլ երեւութապէս կը ցուցնէր իր հակառակութեանը մէջ, բաւական անըմբռնելի կ'երեւար երբ դիտէր թէ ի՞նչ տոկունութիւնով էր որ անչուշտ Անթինաուէլ կը հալածէր իր ձեռնարկները։

Այն վայրկենին երբ Անթինաուէլ կը քաշուէր,

—Եղբա՞յրս կը մնէ՞, յարեց։

—Այո՛։

—Ուրեմն վերջացուցած է այն գործերը որոնց համար Պիւսթամէնթէ զօրավարը խնդրած էր իրմէ դալ բանակցիլ։

—Պիւսթամէնթէ զօրավարը ոչ Անթինաուէլի և ոչ ալ ուրիշ մարդու պէտք ունի այլևս։

—Այնքան չա՞ս յաջողած է ուրեմն։

—Այո՛, պատասխանեց երկդիմի շեշտով մը։

Անթինաուէլ մէկ երկու վայրկեան վարանեցաւ կարծես, երդիծական ժպիտ մը պահելով իր շրթունքներուն վրայ։

—Եղբայրս չուզե՞ր պատասխանել, յարեց Լէնտա անհամբերութեամբ մը, որուն խառնուած էր հակառակ իր կամքին, մտատոգութեան նշան մը։

—Այո, զոր քոյրս Պիւսթամէնթէ զօրավար կ'անուանէ, պատասխանեց համառօտակի, այլևս պէտք չունի մէկու մը, որովհետև բանտարկուած է։

Լէնտա վիրաւորուած առիւծի մը պէս ցատկեց։

—Բանտարկուա՞ծ, պոռաց անիկա, օ՜հ, եղբայրս կը սխալի։

—Բանտարկուած է, երկու օր առաջ պիտի մեռնի։

Լէնտա կայծակնահար եղած էր։

—Օ՜հ, չեմ ուզեր որ մեռնի, պոռաց։

—Պիտի մեռնի, պատասխանեց Անթինաուէլ, ո՞վ պիտի կրնայ ազատել զայն։

—Դուք, ըսաւ վճռապէս Լէնտա, ամոր ձեռքը սեղմելով։

—Ինչո՞ւ պիտի ազատեմ, պատասխանեց անտոգութիւնով։ Իմ ինչո՞ւ պէտք այս մարդուն կեանքը, անոնք իմ ուզած մարդերս չեն։

—Բայց իր կեանքը թանկագին է ինծի համար, անիկա է որ պիտի կրնայ իմ հակառակորդս ինծի ցուցնել, կ'ուզեմ որ տարի, հասկցա՞ք։

—Շատ աղէկ, քոյրս թող ազատէ զայն ուրեմն, քանի որ այնքան պէտք ունի անոր։

—Դո՛ւք մինակ կրնաք ազատել զայն, յարեց Լէնտա, եթէ ուզէք։

Անթինաուէլ ազատոր մը կը նայի անոր երեսը։

—Ինչէն գիտէք թէ պիտի ուզէի։

—Մտիկ ըրէք, Անթինաուէլ, պոռաց Լէնտա զրգռութեամբ, դուք սիրէք այս կինը, այս թշուառակին շունը։

Հնդիկը դողդողաց, բայց չը պատասխանեց։

—Օ՜հ, մի ջանաք ինծի ասանկ խօսքեր ընել։ Տօն Թատէօին նկատմամբ ձեր ունեցած առելութիւնը սիրոյ փոխուած է ձեր սիրտին մէջ ի տես արարածին։

—Էհ, ուրեմն տուէք ինծի Պիւսթամէնթէ զօրավարը, ես յանձնեմ ձեզի անիկա։

—Օ՜հ, յարեց Անթինաուէլ ծաղրական ժպիտով մը։

(Շարունակելի)

ՍԲՎԱԶԻ «Մանզումէ»ի գործակալ է Մեծ. Տիգրան էֆ. Փիրանեան, որուն պէտք է դիմել բաժանորդագրելու համար։

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէճիսթ քեամն (Էճզախանէի Թիւրքիէ) եւէվմա քիւշաղոնան պէրի կէսօթէրոյի ինիհիդամ վէ տրգգաթան վէ իհզար օլբան քեաֆիֆէի էսվիէնին խալիսիէթ վէ էհլիենիէթինէ մօլայը չէրիմիզին էն մուքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նիւմունէի իմթիհալ օլմագ չէրէֆինի իպրազ իթմիշ տիր. պու տրգգաթ վէ իհթիմամա մուռազամ օլան թէհարէթ վէ նէգաֆէթ մէսէլէսի քի էճզախանէլէրէճէ ասըլ նազարը էհէմմիյէթէ ալընմաճագ մէվատտրն պաշլըճասը տըր. սմմէնին միսեալէմի վէ տէվիրը բէսմիյէնին տախի մուսատտագ օլացը իւզրէ պուրատա քէմալը իլէ ճարի տիր. պու կիպի պիր թէէսիսատէն պէքլէնիլէլ շու խրատմաթը մուսթահսէնէյէ պիր իլավէի ինանիյէթքարի օլմագ իւզրէ եէվմը թէէսիսինէն չիմիսիէ գատար միւրաճաաթ խէն պիլիճիմէ զուէֆայի խասթէկան մէճմանէն թէտավի իթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազըմէ տախի քէզա պիլա իւճբէթ իթա իսլիմէք կիպի իսթիյաբ օլբան ֆէտտաքարլըգլար նազարը տրգգաթա ալընճագ օլուր իսկ պու էճզախանէնին իսթիհսալը մէնֆաաթան զիյատ հէմճինսինէ խբամէթ կիպի պիր ֆիքրը ինանիյէթբէրլէրի իւզէրինէ թէէսիս իսլամիզ օլաուզը ատէրալ թայէին խէրիրթէ չու թատտան օլբան հիմմաթը մասրուֆէյնէն նաչի տիր քի պու էճզախանէ թարիգը թէրագգաթա գարթի ատէրէճաթ իսէրէք, պու կիւնքի մէրթեպէի իհտաղ էյլէմիշ վէ պու եիւզանէ էրպապը միւրաճաաթը մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ սիրբպանը տախի խօշնուտլուքի ճէլպ էյլէմիշտիր։

Մէգքիր էճզախանէսի քեաֆիֆի իլէ վէ էմրագատ քէսբը իսթիհսաբ թամ էյլէմիշ մէյանիրը սիրբպան հէր կիւն էվզաթը մուայէնէսի հազրը պուլունարգլարը կիպի զիւքիր ու իւնսաէ մախսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէլէր մէվճուտ տրը. էճզախանէսի պուլընման ալէթի վէ էտվիաթը ֆէնիյէսինին միւքէմմէլիյէթի սէպէպի իլէ եէկճանէ տէնիմէյէ չայան օլան (թահիլիսանէ) իսէ ճանիպը հիւքիմէթը Մէնիյէսէն Էվրօբատա ազգով սէնի թահսիլ իթթիրիլիճէն սոնրա իւք ատֆա օլարագ քիմիակիր տիբլօմասընը իհրազ իլէ չէհրիմիզէ ատտէթ իթմիշ օլան Մէքթէպը Թրպիէի Շահանէ քիմիակիր մուալիմիէրինտէն Տօքթօր Անէմա Հիւսէյին պէյին եէտ իգթիտար վէ քիֆայէթինէ թէսլիմ խալիմիշ տիր. մուամիլէյինին ֆէնները թահսիլատէքի իգթիտարը պուրատա նասը լ մալիմ իսէ, էվրօբաճատա օ տէրէճէ մարուֆ տրը, մուամիլէյէ պէտուէնը ինանատա միհթաճը թահսիլ հէր նէ վար իսէ, անը քէմալը իհթիմամ իլէ պիթթահիլ աթբպպատա իհզար վէ պինայէն ալէյ աթբպպայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ տահա թէսնիլ իթմէքլէ օլաուզը կիպի մէրի օլան մատէնի նէպաթի հէր նէվ մէվատտր տախի սուրէթը միւքէմմէլէաէ թահսիլ վէ իհզար իթմէքլէ տիր։ 8—8

Ա Զ Դ

Ղալաթիա, Թօփհանէ-Ճատտէ Նօրօ Օթեանի Տնօրէնութիւնը պատիւ ունի ազգարարել որ տասնուվեց տարիէ ի վեր կը չարունակէ։

Ա. Գործ գտնելու համար Թուրքիոյ գաւառներէ և օտար երկիրներէ կ. Պոլիս եկող արհեստաւոր, գործաւոր և սպասաւոր գասակարգի ճամբորդները պատսպարել, իրենց վիճակին հետեւիլ, տեղեակ կամ անկողին տալով, և կերակուրնին հոգալով։

Բ. Օր առաջ տեղաւորուելու համար ամէն կարելի դիւրութիւն հայթայթել։

Գ. Անյայտութեան պատճառաւ, Թուրքիոյ ուրիշ քաղաքները փոխադրուիլ փափաքողներուն օգտակար և կատարար տեղեկութիւններ տալ, և ճամբորդութիւններն կամ յետադարձին դիւրացնել։

Այս ամէնը, օթեանի պարզ վարձքով մը, ամիսը 90 դրշ. օր 5 դրշ։

Վարձակալ-Տնօրէն
24—10 Տ. ԼՈՒԹՖԵԱՆ

ՔԱՍԻՄԻ ԹԱՐԳՄԱՆԱՑ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ

Սկսած եօթ նուիրեալ մեր ընթերցողներուն։

Դիմել «Մանզումէ»ի Տնօրէնութեան, ամէն օր առտուան ժամը 2½—6։

Գաւառներու առաքումը մէկ ռանի օր վերջ։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ ՄԷԿՏԵՂ ԲԵՐԵԼ

1—121 թիւ կտրոնները

ՆԱԽԱՊԷՍ ՏՐՈՒԱՑ 1—39 ՖՕՐՄԱՆԵՐԸ

Անոնք որ կազմուած սանալ կը փափաքին Նարեկը՝ պէտք է երեք ու կէս դրուշ վճարեն կազմի համար, որուն կրկնապատիկը վճարելով պիտի չկրնային կազմել տալ դուրսը։ Անկազմ ուզողներ բան մը չը պիտի վճարեն։

* * *

ԳԱՒԱՌԻ ԸՆԹԵՐՑՈՂՆԵՐՈՒՆ

Գաւառներէն անոնք որ կանխիկ կը ղրկեն մէկ տարեկան բամնեգին, ինչպէս նաև կազմ և թղթատարի ծախքը անմիջապէս կը տանին ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ։

Կազմի ծախքն է	3½ դրուշ
Թղթատար.	
Ներքին քաղաքներ պարզ	2½ »
» » թեռնիւոլի	3¾ »
Մոլեզներեայ քաղաքներ պարզ	2 »
» » թեռնիւոլի	3¾ »

ԼՈՒՂԷԹԻ ՆԱՃԻ

Այս ամենակարեւոր և անզուգական բառարանը որ համաշխարհ Մուալիմ Նաճիի հեղինակութիւնն է, ամբողջովին տպուած և քիչ ժամանակի մէջ նկին ապագրութեան արժանացած է։ Մուալիմ Նաճի իր ունեցած բազմակողմանի հմտութեամբ այնքան մեծ օտարալեզութիւններ մատուցած է Թուրք լեզուին ու գրականութեան, որ իրաւամբ իր անունը խորին յարգանքով կը յիշուի այսօր թէ բոլոր Օսմանցիներէն և թէ արեւելքի լեզուներով հետաքրքրուող օտարազգի նշանաւոր անձնաւորութիւններէ։ Հանգուցեալ հեղինակին այս գլուխ-գործոցն որ Թուրք լեզուին մէջ գործածուած Արաբերէն Պարսկերէն և ուրիշ լեզուներէ առնուած բառերու և ոճերու իմաստն ու գործածութեան եղանակները կը բացատրէ սահուն, պարզ եւ հասկանալի ոճով մը, կ'արժէ որ մուտ դտնէ մեր բոլոր վարժարաններուն մէջ։ Թուրք լեզուի բոլոր ուսուցիչներն ու ուսանողներն պէտք է մէկ մէկ օրինակ ի ձեռին ունենան անկէ։ ԼՈՒՂԷԹԻ ՆԱՃԻՆ լաթակազմ կը ծախուի առ այժմ զեղչուած գնով և միմիայն 25 դահեկանի (բուն գինն է 40)։ Գաւառներու համար՝ փոխադրութեան ծախքն է 5 դահեկան։ Դիմել Ասքր գրատուն, Պապը Ալի ճատտէսի թիւ 44։

Ի Լ Ա Ն

319 սէնէսի զարթնոտա ազլամը նէզարէթ իլէ Տէրսաատէթ վէ Սիրքէճի վէ Կալաթա քօսթախանէլէրինտէ իսթիմալ իսիլմէք իւզրէ միւպայասանա լիւզում կէօրիւնէն 33 զալէմ լէվազիմը զըրթսիէ միւնազասայա վաղ օլունտրընտան, իթթասընա թալիպ օլուպ, նիւմունէ վէ չէրաիթինի կէօրմէք վէ թափսիլաթ ալմագ իսթէյէնլէրին էվվէլ էմրէտ 100ական 10 հիսապլայա թէէմինթը նագտիյէ վէ եախօտ Տէրսաատէթ Թիճարէթ օտասրյա մուգալէլաթ մուհարրիրիյինտէն մուսատտագ քէֆալէթը դավիյէլէրինի համիլէն ճումասան մատտա պէհէր կիւն Թէլէկրաֆ վէ Բօթա նէզարէթի մէճլիսը իսարէսինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իլան օլունուր։

21 մայիս 1319

ՏԻՐԻՆԿ

ՊԻՇՄԷԷԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ

ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Պու ֆապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքզբօզօսիսունատա 23 միտալեա իւլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նասիլ օլմուշ տրը։

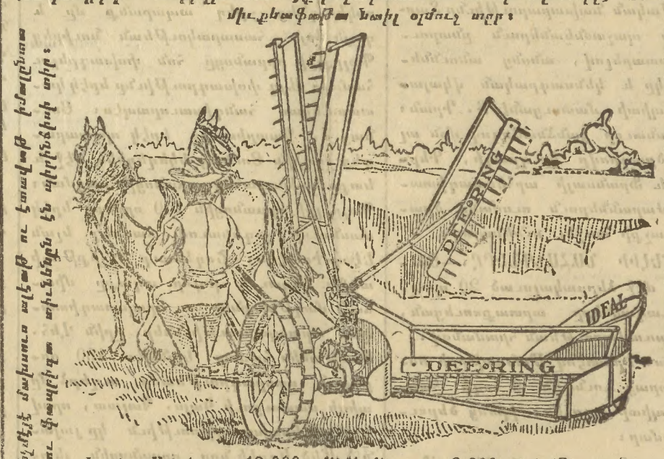

Պիլմէմէ մախսուս ալէթներն ու էտավատի պիրինճիսի տիր։

Պու ֆապրիգա Տիրինկ պիրինճի տիր։

Եուլմաղ Ամերիգա 12,000 ամէրիգէն դալլար 9,000 ամէրիգէնքար ալ։

1901

Իլթէ եէնի պիր սարբա տուխում էյլէմէք։ Միրուր իսէն զէման՝ չիմարի եիւզ սէնէյի կէտմիշ, պիհաէն գուզուտթը թարիխիսէ սրբաստնա գայտ օլունմուշ տրը։ պու տէվրին թէրագգիսաթը՝ ալէյ ուսմամ չանանը հայրէթ պիր տէրէճէսի տիր։ Մաքինա մարիճէթի իւլ պիտմէք ֆէվգ էլ ատէ պիր թէթբագգը տէեմէ մի։ 1858 աէնէսինտ «Մարտ» նամ թերքան մաքինասընին իճառնուան պէրու պու անէ տէկին ատնաթը մուհիմմէթ մէգպաւրէտէ էկէրք Ամերիգատա վէ կէրէք տիւնեանին հր պիր թարաֆընատ էն միհիմմ պիր մէվգը թուիմուշ օլան ֆապրիգա՝ Տիրինկ վէ գուսմանիսաը օլուպ, իմալ էյլէտիեի մաքինալարը սաթուն ալանլարին ատտ ու հիսապը եօղ տրը։

Իսթէեէնլէրէ գաթալօկ տէֆթէրմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ։ Մէգքիր տէֆթէրատ պիշմէմէ մախսուս

«Իտեալ Տիրինկ» նամ տէմէթ թմէ «Իտեալ Տիրինկ» նամ թերքան
» » օրագ պիմէ » » » թերմրգ

կիպի միւխթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարը մրզը էմէլիրի մէվճուտ վէ իշպու մաքինալար՝ միւպալաղասրզ վէ ճիտատի սուրէթատ թարաֆիմրզատան թարիթի իսիմիշ տիր։

Պու մաքինալարն եէկեանէ տէզիֆօսը՝ Տէրսատաթէ Կալաթատա Գէնրգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն՝ լը մաղազասրտա, Մ. Սիմէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տրը։

Ա՛ԻԴՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՃԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻԶՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ

1828 ՎԷ 1829ԶԱ ԹԷԷՍՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻԵ

Բարիսէ Բլա Վանտոմտա, 9 նօմէրօլու տաթրէի խուսուսա։

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՐՔԷԹԻ

Մէրմաեէ վէ իսթիհսաթ 107,000,000 ֆր.
Սէնէնին մագազէսը 21,000,000 »
Էօսէնէնէ զիհան 252,000.000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 19,000,000 »

ԷՕՄԻՐ ՇԻՐՔԷԹԻ

Մէրմաեէ վէ իսթիհսաթ 153,000,000 ֆր.
1900 մագազէսը 17,000,020 »
Էօսէնէնէ զիհան 120,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 260,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ դաեէթ միւսաիր չէրիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իսէր ԷՕՄԻՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի սուխթէլիֆ սուրէթատ վէ խուսուսի էհվէն։

Ֆիեսթալա էօմիր սիկուրթա իսէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանդ Օթթօման» օլուպ, Սթանպոլ Ալաանը գտախի Սթանպոլտա Սուլթան Համամնատա Գաթբրնը Օղլու բուսաժընտա տրը։

ՏՊՔՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Գ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Գաբրրոնը-Օղլու խանիէդէմ Տիգրանեան խան

Մանօթ Տպարան, յարգոյ հաճախորդներն վայելած համակրանքն քաջալերելով, այս անգամ բերել տուա Նորահնար մէքենաներու շնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահանձնին իսկ գործերն։

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարսանեկան գառթեր, հրաւիրագիրներ, ազդեր, գաթալօկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր։

«Մանզում» կը պատասխանի էնս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 դրուշ, 100 այցեքարթ 5 դրուշ

100 դրշ.ի ապապրանի ընդդէմ մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի։

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով ի կատարուի։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԷՖ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

Միւմիլէյ՝ օն պիր սէնէ մուգատատէմ, Մէքթէպի Հուգուգը Շահանէսէն պա չահատէթնամէ, խուրուճ իթմիշ, վէ դարէթի ու իսթիգատէթիլէ հէր քէսին հիւսնիւ թէվէճճիհ վէ էմնիյէթինի գազանմըշ, հրապարակամուս վէ լիսգաթատան վէ պէրիճնի սրընճի տաղվ վէքիլէրիմէն մա՛ռուֆ պիր զաթ տրը։

Գէնտիլերի՝ հէր նէվ Շերի, Հուգուգ, ճէկա վէ Թիճարէթ տավալարընը տէրէճէսի իսէր։

Պիր մէպլաղը մալիմ մուգապիլինէ պէրի պուրգ վէ սէնէլիք տպանէ դայա վէ գապուլ իսէր։

Տավալարը հաղգրնատա մէճճանէն մալիմաթ ալմագ իսթէեէնլերէ պէյանը էլ վէ իթթալը մալիմատան գաչընմագ։ Էքսէր տավալարատան բէյնի իճբէթ ալմադըգը կիպի ալիբէք չօգալարընը տուլէն թէվէիյէտ գուսուր էնէմմէկ։ Մագազէրը սաաթ 3—6ետ վէ ագշամլարը տախի 10—12և գատար եազըլսանէտ պուլունուր։

Իտարէխանէսի՝ Պապը Ալի ճատտէսինտէ Մուսուլ խանընատա 22, 23 վէ 24 նումէրօրը տատլար տրը։

ՆՈՐ ԴԱԱ, ՆՈՐ ՄԷԹՈՏ

ԴԱՇՆԱԿ, ԵՒ ՈՒՐԻՇ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԱՐՈՒԵՍՏԱՆ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՆՈՒԱԳԱՐԱՆՆԵՐՈՒ

Բերա, Բաճկալբի, Մէքթէպ Հարպիէի դիմաց, Դայա փողոց, Թիւ 53

ՕՐ. Ս. ԳԻՒԼԱՊԵՆՏԱՆԱՆ, մասնագէտ դաշնակի և ուրիշ նուագարաններու, վկայեալ Բարիզի է՛ն վարպետ դաշնակահարներէն՝ և արդէն ծանօթ իր հեղինակութիւններով, պատրաստ է և յօժար դասախօսել, թէ՛ դաշնակի և թէ ուրիշ ո՛և է նուագարանի վրայէն դիւրմբռնելի վերջին մէթոտով։ Ընկալ Ա. Բուլեվարտ, ընկալ Ներսպանան։

Իրմէն ստակերել փափաքողներու կը խոստանայ թիւ ժամանակուան մէջ առաջ տանիլ իր հնարած բարդագրվին նոր սիսթէմովը։ Եւ քարէն տարիներէ ի վեր ստանձնած այս մէթոտով հասցուցած է ստակերներ՝ որոնք թէ՛ իրեն և թէ արուեստին պատիւ կը բերեն։

Երկուշաբթի և Ուրբաթ առաւօտեան ժամը 1էն մինչեւ 6՝ իր տունը ստակերներ կ'ընդունի, Շաբաթ օրերը ժամը 8—11 Սկիւտարի Իսմաիլ, Սէղբան փողոց, Թիւ 14 տան մէջ։ իսկ Զորեքշաբթի օր ժամը 1—6 Գալատա, Գարաքեան, Համամ փողոց Թիւ 9 տան մէջ։

ԳՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ԹԱՐԻԽԸ ԹԷ՛ՍԻՍԻ 1863Ի

ԱՆՈՆԻ՝ ՇԻՐՔԷԹԻ

ԹԷՄԱՄԸ ԻՒԼ ԱՆԶ ՕԼՈՒՆԱՆ

ՍԷՐՄԱԵԷՍԸ 250,000,000 ՖՐԱՆԳ

Մէրքէզը իտարէխանէ՝ Գալաթատա Գարաքէօյ է։ Շիւպէլէրի՝ Սթանպոլտա Սուլթ. Համամ ճատտէսինտէ Ալլանվէրտ խանընատա վէ Գէյօղլունատա ճատտէի Դէպիրատ 333 Ն՝ տարիէտ

Մէլքիւր իտարէխանէլէրու պիլճիմլի մուամէլաթը սարրաֆկէյէ իճրա օլունուր։ Կալաթատան հատուխան էնինտէ մէթանէթի վէ պէտէլը իճայէնին ազլըը իւլ հէր տիւրիւ բէզասէթէրէ թէֆվիվիւգ իտէճ՝ սուրէթատ խուսուսի գասա տարիէսի մէվճուտա տրը։

Կալաթատան իտարէխանէսի վէ Պէյ Օղլու չիւպէսինտէ պանգա իլէ ատամէլէսի օլտուղունու միւսպիթ էվրագը հարգ օլանլարա մախսուս սաղլոնը մէվճուտա տրը։

Սթանպոլ. Իւսքիւտար՝ Համիէ Լուզերինէ բարա իգրազ վէ Սիրքէճատէի խուսուսի տէքօսընա էմանէթ սուրէթի իւլէ էմթատա գապուլ իսէր։

«ՄՈՒՍԱՎԱՂԷՐ ԲԷՐԱԳԻՉ»

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ ԲՈՒՐՔ ՇԱԲԱԹԱԳԻՐ

ՀԱՏԸ 5 ՓԱՐԱՆ

Գրական, գիտական և բանասիրական ընտիր շաբաթաթերթ մը, ամէն հինգշաբթի օր կը հրատարակուի կարող խմբագրական մարմնոյ մը կողմէ. Թերթը կը բաղկանայ ութ մեծադիր երեսներէ և կը ծախսուի մեր երկրին մէջ ցարդ նմանը չի տեսնուած ամժանութեամբ, հատը 5 փարայի։ Բուքերէն կարդացող ամէն անհատի, մինչեւ անդամ դպրոցականներու կը յանձնարարուի շաբաթը անգամ մը գնել ՄՈՒՍԱՎԱՂԷՐ ԹԷՐԱԳԻՉԸ, որ իր զանազան պարունակութիւնով ու մանաւանդ դիւրամատչելի գնովը կարող կարեւոր պէտք մը լրացնել։ Տարեկան բաժնեգին է Թղթատարի ծախքով 12 սէ կէս դրուշ, արտասահմանի համար 6 ֆրանգ կամ 2 բուպլի։

Կեդրոնատեղին է Գ. Պ. Գալուստեանի Ասքր գրատունը, Պապը Ալի հատտէսի թիւ 44։

«ԼՈՅՍ» ՇԱԲԱԹԱԳԻՐԻ

ՎԵՐՋԻՆ ՀԱՏԱԿԱՆ

1902—1903

1—52 թիւերը ամբողջ կազմուած կը ծախուի միմիայն 15 դրուշի։

Դիմել Պապը Ալի ճատտէսի՝ թիւ 44 Ասքր գրատունը։

Ընթերցասէր անհատ մը ուզելով ընթերցող հասարակութեան դիւրութիւն մը ընծայել, իր հաշուոյն գնել է «Լոյսի» վերջացող տարեկան գոյները, ինչպէս և մինչեւ անգամ կազմել տուած կը ծախէ զայն ոսկի գինով։ Այդ գոյներուն գրական և բանասիրական չատ մը ընտիր կտորներու հետ ունի նաև ընտանեկան բարքերու ուսումնասիրութիւններ, զանազան հաճելի կտորներ, սրամիտ անեկդոտներ։

Ամէն ոնանք որ կը փափաքին հաճելի ժամանց մը անցընել տալ իրենց տան մէջ գանուող ընթերցասէրներու, պէտք է գնեն «Լոյս»ի տարեկան հատորները։

Գաւառներու համար 7ական կէս դրուշ թղթատարական ծախք մը ալ կաւելնայ։

ՏՕՔԹԷՕՐ

ՎԱԼԱՆԹԷՆ ՆԱԼԲԱՆ

ԲԱՐԻՒ ՄԷՔԹԷՊԸ ԹՐՊԻՃԷԱՆ ՆՇԷՆ

ՏԻՊԼՕՄԱԼԸ

Տօքթէօրը մուժալիչ՝ հէր կիսի Պ. Օղլուտա, Քիւչեւք Բարմագ Գարպի նօմէրօրը մուայէնէխանէ է ֆէյլիսէն սօնրա Ալաֆը. 1էն 4է գատար խասթէկեանը գապուլ իսէր։

ՀԱՑ ՍՆՏՈՒԿՃԻ ՀԱՐՍՆԻՔԻ

ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի-Զապթիէ

ԱՊԱՌԻԿ
ՄԻ ՈՒԶԷ
ԶԳԻՏԻ
ՏԱՄ
ԱՊԱՌԻԿ
ԶԳԻՏԻ ՏԱՄ

Ճամբորդներու համար 5% զեղչ
Ամուրիներու » 10% »
Աղջիկներու » 50% »
ՋՈՐՍ ԱՆԳԱՄ ԿԱՐԳՈՒՈՂՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

Տեր եւ Տճորեն

ՕՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ